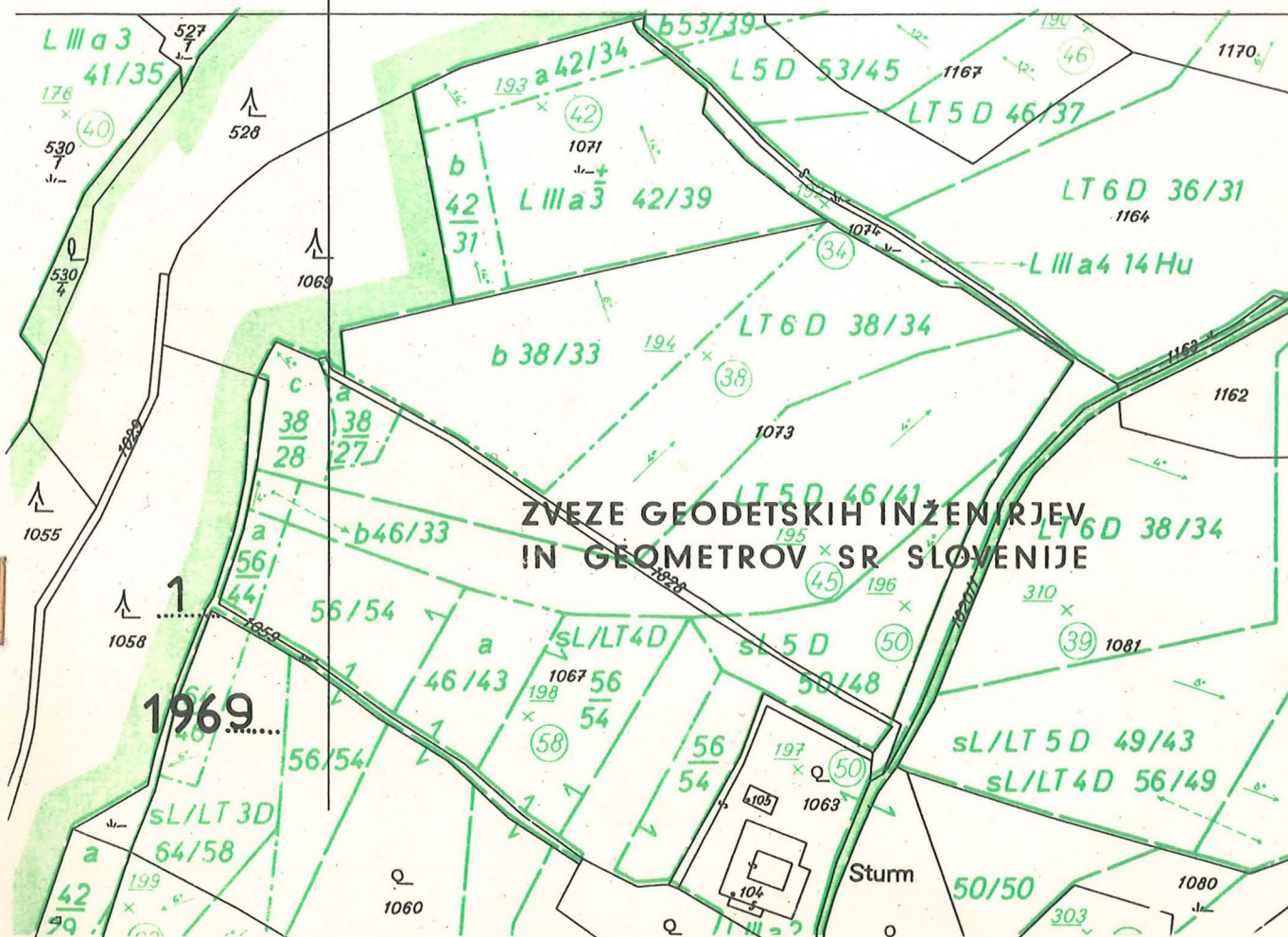
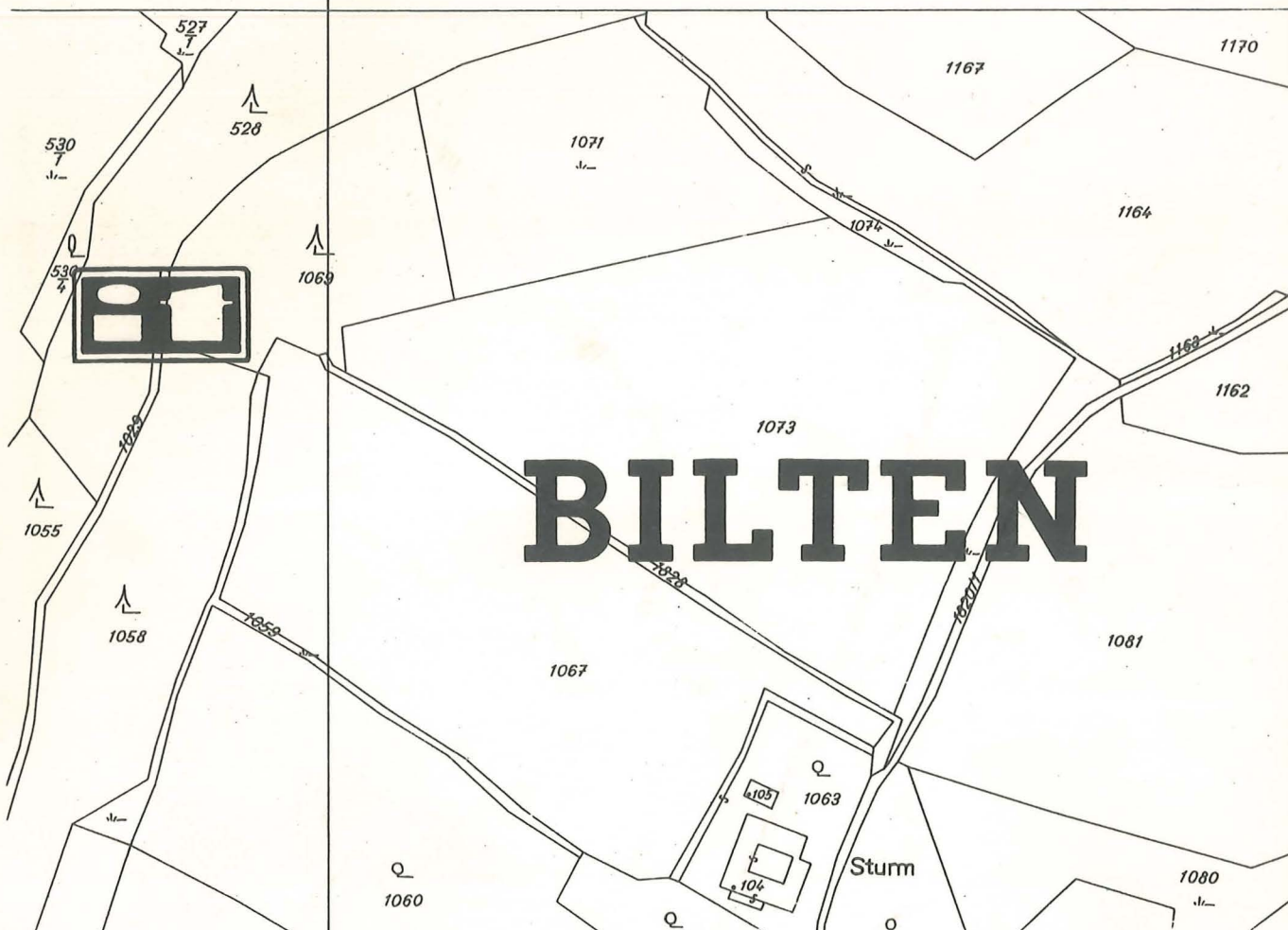

B I L T E N
ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV SLOVENIJE

Leto 1969

Ljubljana, marca 1969

Št. 1

V s e b i n a	stran
1. RESOLUCIJA IV. KONGRESA GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV JUGOSLAVIJE	1
2. ZAKLJUČKI IV. KONGRESA GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV JUGOSLAVIJE	2
3. ZAKLJUČKI IV. KONGRESA GIG JUGOSLAVIJE O DRUŽBENEM DELU	4
4. ZAKLJUČKI II. REDNE SKUPŠČINE ZGIG JUGOSLAVIJE	6
5. ZAKLJUČKI POSVETOVANJA ZGIGS O NADALJNJEM RAZVOJU GEODETSKE DEJAVNOSTI V SR SLOVENIJI	8
6. DELO ORGANOV ZVEZE GIG SLOVENIJE	11
7. Marjan Podobnikar: URBANSKI ATLAS MESTA JESENIC	12
8. Zorko Ukmar: KRATEK PRIKAZ ITALIJANSKEGA KATASTRA ZGRADB	13
9. Jože Pust: SISTEM OCENJEVANJA TAL (BONITIRANJA) KMETIJSKIH OBRATOV V AVSTRIJI	17
10. Peter Svetik: GEODETSKI ZAVOD SRS LJUBLJANA V DVAJSETIH LETIH	27
11. Peter Svetik: RAZVOJ TURIZMA NA DOLENJSKEM	30
12. GEODETU IVANU KALINU V SPOMIN	31
13. INFORMACIJE:	
Novi predpisi - Strokovni izpiti v geodetski upravni službi	32
- Zakon o narodni obrambi in geodezija	33
- Jugoslovanski standardi o gozdnogospodarskih kartah	34
- Osnutek zakona o geodetski službi	35
- Osnutek zakona o upravnih taksah	35
VESTI IZ GEODETSKO-KOMUNALNEGA ODDELKA FAGG IN GEODETSKEGA ODSEKA GRADBENE TEHNIŠKE ŠOLE V LJUBLJANI - diplomanti v letu 1968	35
VESTI IZ GEODETSKIH UPRAVNIH ORGANOV	36
SPLOŠNE INFORMACIJE - Kongres o vodah Jugoslavije	37
- Posvetovanje o fotogrametriji	37

Izdala: Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije

Uredniški odbor: Tomaž Banovec, Lojze Gorenc, Janez Kokolj, Stanko Majcen, Franc Pakiž, Marjan Smrekar, Peter Svetik, Peter Šivic.

Razmnožil: Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo FAGG v Ljubljani,

Prispevke pošiljajte na naslov: Stanko Majcen, Geodetska uprava SRS
Ljubljana, Cankarjeva 5/III

Četrty kongres geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije, ki je bil v Sarajevu 6. in 7. novembra leta 1968, je sprejel, na osnovi podanih referatov in diskusije o vlogi in nalogah geodetske stroke in strokovnjakov pri izvajanju gospodarske in družbene reforme sledečo

R E S O L U C I J O

1. Sprejeti zaključki tretjega kongresa iz leta 1962 v Portorožu postavljajo pred geodetsko stroko in strokovnjake vrsto nalog, ki imajo velik pomen za razvoj države in še posebno za razvoj geodetske stroke.

Kongres ugotavlja, da so zaključki pravilno odražali potrebe družbe in stroke in da so v večini izvršeni. Izvajanje zaključkov je bilo olajšano, ker so bili v skladu z nameni gospodarske in družbene reforme, ki od naše stroke in od drugih strok zahteva večjo, sodobnejšo, kvalitetnejšo in ekonomičnejšo proizvodnjo.

2. Za razvoj geodetske dejavnosti v naslednjem obdobju je potrebno nadaljnje popolno usklajevanje s tokovi družbene in gospodarske reforme in zadovoljevanje dolgoročnih ekonomsko-političnih potreb za razvoj države.

V tem smislu je potrebno, da stroka in služba najprej zagotavita sodobno grafično in analitično numerično dokumentacijo v obliki potrebnega fonda kart in ustreznih elaboratov, iz katerih izhaja popolna inventarizacija prostora.

Kongres je mnenja, da je možno omenjeni zahtevi najracionalnejše in najekonomičnejše ugoditi samo na osnovi dolgoročnega programa geodetskih del, ki naj ga pripravijo z medsebojnim sodelovanjem vse družbeno-politične skupnosti.

3. Da bo stroka uspešna pri izvrševanju nalog, je potrebno v proces proizvodnje uvesti sodobne metode dela in modernizirati sredstva za delo v skladu z dosežki znanosti in tehnike.

4. Zaradi nadaljnjega razvoja stroke, iskanja novih metod dela in racionalnejših procesov proizvodnje je neobhodno potrebno organizirati znanstveno raziskovalno delo za celo področje geodetske dejavnosti. Potrebna sredstva naj dajo družbeno-politične skupnosti in geodetske delovne organizacije. Naslednji korak pri napredovanju znanstveno-raziskovalnega dela je iskanje ustreznih organizacijskih oblik.

5. Kongres meni, da je pri formiranju geodetskega strokovnega kadra potrebno še naprej ostati pri šolanju obstoječih stopenj izobrazbe, potrebno pa bi bilo proučiti programe in metode šolanja in jih prilagoditi trenutnim potrebam.

Sistematično je treba skrbeti za nadaljnje šolanje in stalno izpopolnjevanje obstoječega geodetskega kadra.

6. Kongres ugotavlja, da so zakonski predpisi, s katerimi je danes regulirana geodetska dejavnost pri nas, obsežni in zelo pomembni. Vendar je treba glede na hiter razvoj geodetsko normativno dejavnost še nadalje razvijati in posamezne norme obstoječih predpisov analizirati, izpopolnjevati, tako da ne bodo zavirali izpopolnjevanja delovnih metod in uvajanja nove tehnike.

7. Ena od oblik spremljanja sodobnih dosežkov na področju geodetske stroke je povezava naših geodetskih, družbenih in delovnih organizacij s podobnimi organizacijami v drugih državah kakor tudi vključevanje naše stroke in strokovnjakov v mednarodne strokovne organizacije. Kongres meni, da je zato potrebno nadaljnje poglobljanje sodelovanja z udeležbo na mednarodnih kongresih, posvetovanjih in simpozijih ter z izmenjavanjem strokovnih delegacij in strokovnjakov.

8. Geodetske delovne organizacije so majhne in razkosane in kot take ne morejo bistveno pomagati pri uresničenju omenjenih ciljev niti vzdržati v mednarodni konkurenci pri vključevanju v mednarodno delitev dela. Njihova integracija in formiranje neke vrste združenja delovnih organizacij je nujna naloga.

ZAKLJUČKI IV. KONGRESA GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV JUGOSLAVIJE

Na osnovi referatov, koreferatov in diskusije je po predlogu komisije za zaključke kongres sprejel sledeče

Z A K L J U Č K E

1. Tretji kongres, ki je bil leta 1962 v Portorožu, je sprejel zaključke, ki so pred geodetsko stroko in strokovnjake postavili vrsto nalog, ki so pomembni za razvoj države in še posebno za razvoj geodetske stroke. Kongres ugotavlja, da so ti zaključki odražali potrebe države in stroke in so večinoma izvršeni.

Izvajanje teh zaključkov je bilo olajšano, ker so bili v skladu z intencijami gospodarske in družbene reforme, ki od naše stroke in drugih strokovnjakov zahteva večjo, sodobnejšo, kvalitetnejšo in ekonomičnejšo proizvodnjo.

2. Programiranje v sistemu splošnega regionalnega in komunalnega planskega gospodarjenja zahteva tudi dolgoročno planiranje v geodetski dejavnosti, ki daje osnovne podatke za tako planiranje. Zato naj bodo skupni naporji vseh upravnih organov, pristojnih za geodetske zadeve in geodetskih organizacij, usmerjeni k splošni inventarizaciji prostora v obliki izmere osnovnih

katastrov in posebno evidenc, ter k njihovi analizi in generalizaciji za neposredne potrebe gospodarskega, tehničnega in družbenega planiranja. Za uresničenje teh nalog je nujno potrebna uporaba mehanografije in elektronike.

3. Združevanje geodetskih delovnih organizacij in ustvarjanje njihovih združenj je pogoj, da dobi geodetska stroka veljavo v okviru drugih tehničnih vej, kakor tudi za vključevanje v mednarodno delitev dela.

4. Ker morajo biti geodetske delovne organizacije nosilci strokovnega napredka, je nujno, da načrtno uvedejo moderne načine gospodarjenja in sodobno tehnologijo v proizvodnih postopkih. Zato mora skupnost vlagati potrebna materialna sredstva za razširjeno reprodukcijo geodetskih delovnih organizacij. Tako vložena materialna sredstva bodo predstavljala družbeno investicijo, ki se bo hitro amortizirala.

4. Cene geodetskih proizvodov so formirane v obdobju, ko je geodetska stroka delovala v glavnem kot del upravne službe. Treba je najti strukturo cen in družbeno vrednost geodetskih proizvodov, ki bo ustrezno odražala vloženo delo.

6. Geodetsko šolstvo je sestavni del geodetske dejavnosti, ker opravlja važno vlogo - vzgajanje strokovno in družbeno naprednih specialistov. V tem pogledu je potrebna ne samo pomoč, ampak tudi aktivno sodelovanje geodetskih delovnih organizacij.

7. Za znanstveno-raziskovalno delo, njegovo organiziranje, planiranje, programiranje, aktiviranje in preskrbovanje - morajo stalno skrbeti visokošolske institucije in delovne organizacije, upravne službe in strokovne družbene organizacije. Zato je potrebno, da delovne organizacije in visokošolske ustanove najdejo oblike čim tesnejšega medsebojnega sodelovanja, pri uporabi rezultatov raziskovalnega dela in modernizacije proizvodnih procesov.

8. Obstoječa strokovna zakonodaja je tako zasnovana, da ne gre v korak z razvojem proizvodnih procesov. Tako se ne da slediti tehničnemu razvoju v geodeziji. Potrebno bi bilo, da se geodetske strokovne norme tako oblikujejo, da bodo omogočale modernejšše in racionalnejše proizvodne procese, s tem, da bi predpisali osnovne normative glede tolerance. Uporaba avtomatizacije pri geodetskih delih pa zahteva kontrolo rezultatov teh del.

9. Kongres ugotavlja, da so izvršene priprave za uvedbo enotne višinske osnove visoke točnosti. Nujno je, da se na podoben način čimprej uredi triangulacija I. reda, da bi lahko ustrezala mnogim praktičnim in strokovnim zahtevam.

10. Geodetska dela in topografske podloge so sestavni del projektov za razne tehnične potrebe. Praksa potrjuje, da je za ta namen potrebna cela vrsta geodetskih proizvodov. Zato je potrebno:

- da se v sodelovanju z ustreznimi strokovnimi, upravnimi in družbenimi organizacijami obdelajo in sistemizirajo dela in podloge za projektiranje in izgradnjo;
- da se v sodelovanju s strokovnjaki drugih tehničnih vej obdelajo tolerance geodetskih meritev za realizacijo projekta.

11. Posebno pozornost je treba posvetiti razvijanju in organiziranju kartografske dejavnosti, da bi lahko zadovoljila vse večjim zahtevam gospodarstva, tehnike, narodne obrambe in kulturnih dejavnosti.

12. Glede na stalen razvoj našega družbenega samoupravnega sistema, znanosti in tehnike je kongres mnenja, da je treba organizacijo službe nenehno proučevati in izpopolnjevati, tako da ne postane ovira za razvoj stroke. V tem smislu je treba preučiti tudi sedanjo organizacijo.

13. Da bi se ti zaključki lažje izvedli, predlaga kongres v skladu s samoupravnim sistemom, da se pri zvezni geodetski upravi in geodetskih upravah republik in pokrajin formirajo strokovni sveti, v katerih bi sodelovali predstavniki vseh vej geodetske dejavnosti. Ta forum bi obdelal najvažnejša vprašanja s področja geodetskih dejavnosti in dajal priporočila za njihovo reševanje.

Na osnovi referata tov. Muninagića, koreferata, pripomb in diskusije predlaga komisija za družbeno delo sledeče

Z A K L J U Č K E

IV. Kongresa geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije o družbenem delu.

Glede na to:

- da v razvoju samoupravljanja vseh oblikah življenja SFRJ in izvajanja gospodarske in družbene reforme dobivajo strokovne družbene organizacije poseben značaj in vlogo,
- da postajajo objektivni tolmači in gibalo stremljenj stroke in strokovnjakov v interesu celotne družbe,
- da svojo dejavnost usmerjajo v izpolnjevanje družbenih planov, nalog delovnih organizacij in potreb svojih članov, je

IV. Kongres geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije mnenja:

1. Da se je ZGIGJ v svoji dosednji dejavnosti izkazala kot pozitiven in aktiven družbeni faktor in da je načela mnoga vprašanja, predlagala njihovo rešitev in se zavzela za realiziranje teh vprašanj, s čimer je pripomogla k napredku stroke. To delo je treba še intenzivirati, pri tem naj pomagajo organi skupnosti, geodetske delovne organizacije in vsi geodetski strokovnjaki.

2. Glavna baza za razvijanje dejavnosti Zveze je delovna organizacija, v kateri se najostreje postavljajo vprašanja, ki ovirajo razvoj stroke in njen prispevek k napredku države, kakor so:

- stabilno financiranje in planiranje del,
- formiranje družbeno upravičenih cen geodetskih proizvodov,
- razporeditev presežka dela v zvezi z zagotovitvijo razširjene reprodukcije in boljšega plačevanja geodetskih strokovnjakov,
- integracija geodetskih delovnih organizacij in ustanavljanje združenja, da se vključijo v mednarodno delitev dela,
- organiziranje in razvijanje znanstveno-raziskovnega dela,
- izpopolnjevanje proizvodnje z uvajanjem sodobne tehnike in organizacije in dvig produktivnosti dela,
- povezovanje s šolami in fakultetami zaradi usklajevanja programa in kapacitete s potrebami stroke,
- nadaljnje izboljšanje kvalifikacijske strukture kadrov,
- sodelovanje z upravnimi organi zaradi izdelave predpisov, ki morajo biti v skladu s potrebami in možnostmi,
- izbira vodilnih kadrov,
- sprejemanje mladih kadrov,
- itd.

3. Tako delovanje Zveze naj - moralno in materialno - podpro skupnost, geodetske organizacije in vsi geodetski strokovnjaki.

4. Strokovna in družbena glasila Zveze "Geodetski list" in "Geodetski godišnjak" sta opravičila svoj obstoj in jima je potrebno materialno in drugače pomagati, da bi še nadalje izhajala. Za to so odgovorni upravni organi, geodetske delovne organizacije in tisti, ki razpolagajo z družbenimi sredstvi za ta namen. Sodelovanje pri teh glasilih naj bo bolj mogoče.

5. Zveza naj podaljša in utrdi sodelovanje z mednarodnimi organizacijami in družbenimi organizacijami drugih, posebno socialističnih držav. Vzpostavljati in razvijati je potrebno sodelovanje med našimi geodetskimi delovnimi organizacijami in ustreznimi organizacijami drugih držav.

6. Oblike in metode dela organizacije Zveze naj izhajajo iz potreb in razmer, v katerih se delo odvija. Pri tem pa ne smejo biti ovira pri razvoju polne aktivnosti v korist naše države in naše stroke.

II. Redna skupščina Zveze geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije, ki je bila v Sarajevu 8. novembra 1968, je sprejela sledeče

Z A K L J U Č K E

1. Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije kot organizacija, v kateri je včlanjena večina geodetskih strokovnjakov, soglasno sprejema resolucijo in zaključke IV. kongresa geodetskih inženirjev in geometrov ter priporoča vsem organizacijam in članom, da so jim pri njihovem bddoem delu ti dokumenti vodilo in da si prizadevajo za njihovo realizacijo.

2. Dinamičen proces razvoja celotne naše družbe afirmiranje samoupravljanja in dvig delovnega človeka v središče vseh naših stremeljenj so ustvarili nove pogoje dela organizacij geodetskih inženirjev in geometrov in spremenili njihove naloge. S tem je torej ne samo potrjena upravičenost obstoja naše Zveze, ampak je prišla do izraza nujnost po še večji aktivnosti tako pri reševanju aktualnih problemov stroke kot na področju razvoja družbenih odnosov v skladu s potrebami in interesi članstva.

3. Zveza in njene organizacije z dosedanjim prilagajanjem notranje strukture novim pogojem in potrebam niso dosegle na vseh področjih ustreznih rezultatov.

Strokovna aktivnost je bila uspešna, medtem ko se je pri krepitvi organizacije, pridobivanju novih članov in pri sprejemanju naših mladih strokovnjakov pokazalo stangiranje. Tem vprašanjem je treba v naslednjem obdobju posvetiti čim več pozornosti in ustanavljati nove organizacije povsod tam, kjer so za to ugodne razmere.

4. Organizacijske oblike, ki v Zvezi povezujejo geodetske inženirje in geometre, morajo biti čim elastičnejše in se morajo prilagoditi konkretnim razmeram. Prvo je delo in aktivnost, ne glede na to ali se odvija v aktivu, podružnici ali društvu, v komisijah, sekcijah, odborih ali drugih oblikah. V tem smislu dajejo sprejete spremembe in dopolnitve statuta široke možnosti.

5. Skupščina je mnenja, da ni potrebe niti možnosti, da se določajo dokončni programi in shematizirane statutarne norme, zato skupščina sprejema predlagane spremembe in dopolnitve statuta.

Predsedstvo ZGIGJ je pooblaščen, da na skupščini sprejete dopolnitve in spremembe uskladi in izdela končno redakcijo statuta in ga najkasneje v enem mesecu od dneva, ko so bile sprejete dopolnitve in spremembe dostavi republiškim Zvezam in uredništvu Geodetskega lista, ki bi jih objavil v prvi naslednji številki.

6. Organizacija Zveze geodetskih inženirjev in geometrov se ustanvijo in delujejo v skladu z interesi članstva, ki predstavlja enega od nosilcev družbenega razvoja pri nas in zato opravlja tudi splošno družbeno koristno funkcijo. Treba si je prizadevati za njihovo povezovanje z organizacijami in organi družbeno-političnih skupnosti, ki naj ustvarja obojestranske koristi.

7. Menimo, da je zelo pomembna vloga geodetskih inženirjev in geometrov pri delovanju in razvijanju samoupravnega sistema. Ne gre samo za strokovno tehnične naloge, kot so: prizadevanja za modernizacijo, večjo produktivnost, tehnično racionalizacijo in znanstveno organizacijo dela, temveč tudi prizadevanja za ustrezno kadrovsko strukturo, za doslednost v samoupravljanju in za vsestransko skrb za človeka.

8. Zveza GIGJ in njene organizacije naj tudi v bodoče skrbijo za izobraževanje geodetskih tehničnih kadrov in za znanstveno tehnično in raziskovalno geodetsko delo. Zato pa mora biti njihova dejavnost povezana s predstavniki fakultete, šol in delovnih organizacij, poleg tega naj rešujejo določeno problematiko/skupnimi komisijami ali drugimi oblikami.

9. Skupščina ponovno ugotavlja vsestransko koristnost publikacije Zveze "Geodetskega lista" in "Geodetskega godišnjaka" in potrebo, da naj bo vsak naš član in vsak strokovnjak njen naročnik. Akcijo za zbiranje naročnikov naj bi prevzele osnovne organizacije in si prizadevale za kar največjo individualno ali kolektivno predplačilo za obe publikaciji.

10. Pri financiranju organizacije Zveze in zagotovitvi rednega dela je treba upoštevati, da družbeno-politične organizacije ne dotirajo več družbeno-strokovnih organizacij. Zato skupščina priporoča vsem organizacijam, da naj v svoji dejavnosti iščejo in najdejo takšne konkretne naloge iz lastne stroke in v skladu s cilji ZGIGJ, za katere bodo zainteresirane družbeno-politične skupnosti, upravni organi in delovne organizacije, ter naj na tej osnovi pridobivajo finančna sredstva. Poiskati je treba tudi druge oblike samofinanciranja v obliki kolektivne članarine, osebnih prispevkov kakor tudi prispevkov geodetskih delovnih organizacij in pdb.

11. Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije je uspešno razvijala mednarodno sodelovanje z ustreznimi organizacijami, pri čemer so te izmenjavale izkušnje in strokovnjake v obojestranskem interesu. Skupščina priporoča nadaljevanje in razširitev takih prizadevanj, vendar obenem poudarja potrebo po širši afirmaciji naših dognanj s področja geodezije na mednarodnih strokovnih in družbenih manifestacijah. Predvsem bi bilo to mogoče doseči s strokovnimi referati, nacionalnimi poročanji in udeležbo naših predstavnikov v ustreznih forumih, kar do sedaj ni bilo sorazmerno z našimi rezultati in možnostmi na tem področju.

12. Predsedstvo ZGIGJ se pooblašča, da prouči možnost formiranja in delovanja specializiranih strokovnih sekcij, ki naj bodo obenem iniciator specializiranih strokovnih posvetovanj.

13. Zveza naj podpre sekcijo glede integracijskih procesov in drugih oblik združevanja v naši stroki in naj si prizadeva za formiranje poslovnih združenj, ki bi bile sposobne, da se vključijo v mednarodno delitev dela in da prevzamejo dela geodetskega značaja tudi v inozemstvu. Za to obstojijo realni pogoji in stvarne potrebe, vendar je treba celoten proces pospešiti in se glede tega čim prej vključiti v gospodarsko reformo.

14. Organizacije naše Zveze naj krepijo sodelovanje z mladinskimi in študentskimi organizacijami na šolah in fakultetah naše stroke in naj jih vključujejo v svojo aktivnost.

15. Zveza naj prouči možnost formiranja sekcije ali pododbora geodetskih delavcev v okviru sindikata, ker so tudi geodetski strokovnjaki neposredni proizvajalci. Tesnejše povezovanje s sindikalno organizacijo bi vsekakor dajalo obojestransko koristne rezultate, zato se pooblasti predsedstvo, da prouči najustreznejše oblike tega sodelovanja.

Z A K L J U Č K I

POSVETOVANJA ZVEZE GIG SLOVENIJE O NADALJNJEM RAZVOJU GEODETSKE DEJAVNOSTI V SR SLOVENIJI, KI JE BIL DNE 6.12.1968, SO NASLEDNJI:

I. Naloge

Upoštevajoč prostorsko komponento dolgoročnega ekonomskega političnega razvoja Slovenije kot tudi nadaljnjega razvoja urbanizacije je za smotno urejanje in gospodarjenje s prostorom ter za druge namene potrebno zagotoviti geodetsko dokumentacijo o prostoru v obliki geodetskih podlog, raznih katastrov in evidenc. To nalogo je potrebno reševati koordinirano z vsemi porabniki te dokumentacije, to je s posameznimi prostorskimi službami, gospodarstvom, upravnimi organi in organi družbeno-političnih skupnosti. Izhajajoč iz navedenega in iz dejstev:

- da je omejen obseg površin, ki se lahko uporabijo na nadaljnji razvoj urbanizacije,
- da je sedanje stanje geodetske dokumentacije nezadovoljivo in da je velika potreba po geodetski dokumentaciji o prostoru, je potrebno:

1. Zagotoviti sodobne geodetske podloge (načrte in karte) za območje celotne republike na osnovi sprejema dolgoročnega programa geodetskih del in sprejema ustrezne zakonodaje.

2. V skladu z družbenimi potrebami je treba dopolniti obstoječe geodetske načrte, karte, katastre in evidence ter izdelati nove katastre ter evidence, in sicer:

- dopolniti obstoječi zemljiški kataster in ga tekoče vzdrževati,
- izdelati kataster komunalnih naprav, ki je že predpisan,
- predelati obstoječi zemljiški kataster v analitični zemljiški kataster po predhodni zakonski ureditvi,
- izdelati kataster zgradb v skladu s sprejemom predhodnih zakonskih predpisov,
- nastaviti posamezne evidence, ki so potrebne pri urejanju prostora in so jim osnova geodetski načrti, karte in evidenčni podatki in so oziroma bodo predpisane.

3. Skupaj s kmetijskimi strokovnjaki, ustreznimi upravnimi in gospodarskimi institucijami ter gospodarsko zbornico je treba pripraviti program in zakon o bonitiranju zemljišč.

4. Zakonsko je treba urediti generalizacijo podatkov geodetskih načrtov, kart, katastrov in evidenc v obliki geodetske regionalne in urbane dokumentacije in jih namensko obdelati, da bodo uporabni za vse zahtevane neposredne naloge.

5. Potrebno je pripraviti konkretnije predloge za izvajanje komasacij zaradi boljšega izkoriščanja kmetijskih površin in načrtnega urejanja prostora.

6. Glede na velik razvoj kartografske dejavnosti je treba izdelavo geodetskih podlog ter grafično obdelavo načrtov, kart, katastrov in evidenc v obliki tematskih kart izvajati v bodoče bolj organizirano. O problematiki v zvezi z izdelavo tematskih kart je treba organizirati posebno posvetovanje.

7. Izdelati je treba študijo o obsegu, namenu in delovanju republiškega geodetskega dokumentacijskega centra in podobnih centrov za območje občine ter o koordinaciji med republiškim in občinskimi centri glede na potrebe urbanističnega planiranja, regionalnega prostorskega planiranja in drugih potreb.

II. Organizacija

Da bodo geodetske delovne organizacije in upravni organi občin in republike lahko uspešno, hitro in ekonomično izvajali bodoče naloge geodetske službe je potrebno:

1. Zakonsko je treba urediti organizacijo geodetske službe in njene naloge od upravnih organov do delovnih organizacij. Ekonomičnost in funkcionalnost zahtevata razmejitev med delom upravnih organov geodetske službe in geodetskimi delovnimi organizacijami, ki naj bodo glede na značaj njihovega dela organizacije, ki opravljajo dejavnost posebnega družbenega pomena.

2. Za samo uspešno izvedbo operativnih nalog pa je potrebno:

- modernizirati, racionalizirati in avtomatizirati ta dela;
- pospeševati znanstveno-raziskovalno dejavnost zaradi izpopolnitve delovnih postopkov;
- sodelovati z ustreznimi domačimi in tujimi institucijami;
- pospešiti in poglobiti že začeto strokovno in tehnično sodelovanje;
- usklajevati proizvodne programe in skupno programirati nabavo proizvodnih sredstev predvsem mehanografskih in elektronskih;
- izdati ustrezne normative predpise tehničnega značaja za nove naloge in uskladiti obstoječe tako, da bodo omogočili uporabo modernih instrumentov in postopkov dela.

III. Znanstveno-raziskovalna dejavnost

Geodetska raziskovalna dejavnost je za izvedbo nalog geodetske službe in racionalizacijo postopkov izredno važna. Zato je treba omogočiti, da se raziskovalna dejavnost organizirano razvija, s tem.- da se izdela dolgoročni program raziskovalnih nalog,

- da se zagotovi sistematično financiranje teh del,
- da se formira posebna skupina raziskovalcev, ki je občasnega značaja.

V geodetskem tehničnem izrazoslovju vlada velika neurejenost, zato je potrebno tej problematiki posvetiti vso pozornost in jo začeti organizirano urejevati.

IV. Šolstvo in strokovno izpopolnjevanje

Intenzivno je treba nadaljevati razpravo o celotnem sistemu geodetskega izobraževanja glede na stopnjo izobrazbe, profil strokovnjakov, število potrebnih kadrov, odnos med komunalnim in geodetskim likom.

V zvezi s tem je treba ob sodelovanju delovnih organizacij, upravnih organov in šol izdelati poseben elaborat oziroma analizo in organizirati posebno posvetovanje o tej problematiki.

Geodetskim strokovnjakom vseh profilov je potrebno omogočiti takojšnje splošno in strokovno izpopolnjevanje, predvsem za novo dejavnost geodetske službe, nove postopke dela, nove inštrumente itd. v obliki seminarjev, predavanj in podobno.

Izdelava katastrov komunalnih naprav - mislimo na zbirnega, ki ga bo vodil geodetski občinski upravni organ - in katastrov, ki ga bodo vodile komunalne in druge delovne organizacije, je sicer predpisana, ni pa še v celoti obdelana sama tehnika izdelave in vsebina predvsem katastrov komunalnih in drugih delovnih organizacij. V zvezi s tem bi bilo potrebno že v prvi polovici leta 1969 organizirati posvetovanje o tej problematiki.

V. Uporabna geodezija

V organizaciji in izvedbi geodetskih del iz uporabne geodezije je velika razdrobljenost in nekoordiniranost. Glede na velik obseg in pomembnost teh del je treba:

- posvetiti uporabni geodeziji posebno pozornost, predvsem glede uvedbe novih metod dela in izdaje ustreznih predpisov in normativov,
- zaradi aktualnosti te problematike naj se organizira posebno posvetovanje o tem.

VI. Izvajanje zaključkov

Za izvajanje sprejetih zaključkov naj skrbi Zveza GIG Slovenije s svojimi organi kot tudi vsak njen član ter geodetske delovne organizacije in upravni organi.

DELO ORGANOV ZVEZE GIG SLOVENIJE

5. Seja sekretariata Zveze. Dnevni red 5. seje sekretariata Zveze, ki je bila 18.12.1968 je bil naslednji: pregled sklepov zadnje seje, poročilo o posvetovanju o nadaljnjem razvoju geodetske dejavnosti v SR Sloveniji, program dela Zveze, ter razna vprašanja v zvezi s statutom Zveze, članarino, naročnino za Bilten Zveze, itd

Ugotovljeno je bilo, da so bili vsi važnejši sklepi zadnje seje realizirani. Težišče dela v tem času je bilo na pripravi posvetovanja o nadaljnjem razvoju geodetske dejavnosti v SR Sloveniji, ki je bilo 6. in 7. 12 1968. Posvetovanje je zelo dobro uspelo zaradi dobre organizacije ter materialne pomoči geodetskih delovnih organizacij. Vsi referati ter razprave na posvetovanju bodo objavljeni v posebni publikaciji, ki bo razmnožena v 400 izvodih. Vsi udeleženci, ki so plačali kotizacijo dobijo to publikacijo zastonj, drugi pa jo dobijo za 20 Ndin.

V zvezi s programom dela Zveze za naprej so bili sprejeti naslednji zaključki:

- v letu 1969 se naj organizira posvetovanje o geodetskem šolstvu. Za to posvetovanje je pripraviti referate, katere naj pripravi posebna skupina. Sredstva za delo te skupine je treba zagotoviti izven Zveze. V zvezi s tem je potrebno poživiti delo komisije za šolstvo in raziskovalno delo.
- Posvetovanje o geodetski inventarizaciji prostora, katero bi naj organizirala naša Zveza v jugoslovanskem okviru, bi naj bilo v letu 1970.
- Čimpreje je sestaviti seznam predavanj in predavateljev.

Razen tega je sekretariat sprejel naslednje sklepe:

- Statut Zveze GIG Slovenije ni v skladu z zakonom o društvih, zato ga je potrebno čimpreje uskladiti z zakonom.
- V fakultetni svet fakultete AGG v Ljubljani je bil imenovan, kot predstavnik Zveze GIGS tov. Teobald Belec, dipl.ing., direktor geodetskega zavoda SRS Ljubljana.
- Kolektivna naročnina za Bilten Zveze GIGS za leto 1969 bo znašala 100 Ndin.

Nadalje je bilo ugotovljeno, da bi morale posamezne podružnice voditi akcijo za pridobivanje novih naročnikov za Geodetski list - strokovno glasilo Zveze GIG Jugoslavije, ki ga izdaja Zveza GIG Hrvatske. S pobiranjem članarine v letu 1969, je treba pričeti že takoj v začetku leta.

Marjan Podobnikar

URBANSKI ATLAS MESTA JESENIC

Urbanski atlas mesta Jesenic je del prostorske geodetske tehnične dokumentacije v vrsti dokumentacij, ki so nujno potrebne za smiselno planiranje: od regionalnega prostorskega plana do glavnih projektov oziroma do zazidalnih načrtov.

Izdelava atlasa bi morala sloneti na vrsti temeljnih evidenc, ki jih žal, ne samo na Jesenicah, temveč tudi povsod drugod, skoro ni. V kolikor take evidence, spiski, itd. sploh obstojajo, so zastareli, pomanjkljivi ali pa niso izdelani na osnovi enotnih kriterijev.

Atlas mesta Jesenic je zbirka iz različnih materialov in na terenu zbranih elementov prikazanih na karti 1:5000 in sistematično obdelanih v spremnem tekstu. V začetku so prikazani naravni faktorji (registracije geomehanskih raziskav in osončenje oziroma osenčenje mestnega območja). Izredno uporabna je karta s pisanimi hišnimi številkami in delitvami mesta na statistične okolišje, krajevne skupnosti in katastrske občine. Ceste in ulice so registrirane z imeni, zaporednimi številkami in kategorijami. Pri zgradbah je poudarjena namembnost in etažnost, za komunalne vode (vodovod, kanalizacija, elektrika, javna razsvetljava) pa je prikazana razporeditev omrežja in najvažnejših spremljajočih objektov. Za varstvo pred hudimi nesrečami je izdelana ena sama karta s poudarjenimi lesenimi objekti. Na to temo je potrebno izdelati še več tematskih kart, za katere je podana osnova že v vsebini atlasa. Razporeditev dejavnosti - družbenih in zasebnih - je potreben prikaz predvsem za planiranje oziroma za situiranje na novo predvidenih dejavnosti.

Poleg obstoječega stanja je treba nujno registrirati tudi vsa predvidena in eventuelno še možna stanja. V ta namen je izdelana karta: Inventarizacija načrtnih posegov. Kot zadnja je karta, ki prikazuje zasedenost prostora, to je zbirka primerno obdelanih tematskih kart in prikazuje vse obstoječe namensko zasedene površine in objekte ter predvidene posege v prostor.

Za opisane grafične registracije se je izkazala kot najprimernejša, iz osnovne državne karte montirana in v nevtralni sivi barvi tiskana karta v merilu 1:5000, ki zadrži vsebino vseh treh (črna, siena, modra) eliminiranih barv. Na taki osnovi se odlično prezentira kakršnakoli vsebina v barvni nadgradnji.

Urbanski atlas za mesto Jesenice je prvi izdelek te vrste, ki ga je obdelal geodetski zavod SRS Ljubljana. Glede na vsestransko uporabnost atlasa in glede na ugodno oceno vsebine delovnega originala smo prepričani, da to ni naš edini in zadnji izdelek.

Zorko Ukmarič

KRATEK PRIKAZ ITALIJANSKEGA KATASTRA ZGRADB

Evidenca nepremičnin za potrebe obdavčitve se v Italiji vodijo v sistemu dveh ločenih katastrov, ki se uradno imenujeta "kataster zemljišč" (CATASTO TERRENI) oziroma "novi urbanski gradbeni kataster" (NUOVO CATASTO EDILIZIO URBANO). Evidenca o stvarnih (lastninskih) pravicah nad nepremičninami se ne vodi, tj. ne obstoja zemljiška knjiga (razen za province Trst in Gorica), temveč se v hipotekarni knjigi le evidentirajo pravni akti o prenosu nepremičnin.

Zemljiški kataster se po svoji funkciji in po svoji vsebini bistveno ne razlikuje od katastrov večine evropskih držav, medtem pa je kataster zgradb vsebinsko in tehnično specifičen za Italijo.

Razvoj katastra v Italiji

Začetek katastra v Italiji je konec srednjega veka. Obstojajo katastrski arhivi iz leta 1288 za mesto Firenze, a iz leta 1361 za Rim in za nekatera druga mesta papeške države. Tudi iz obdobja okoli leta 1500 je ostalo mnogo relativno dobro ohranjenih katastrskih arhivov za posamezna mesta srednje in severne Italije. Zanimivo je, da so bili ti stari katastri v bistvu katastri zgradb, čeprav so se imenovali le "katastri". To se da razlagati upoštevajoč tedanje politične, družbene in ekonomske prilike, ki so vladale v številnih mestih - državah italijanskega polotoka. Tedaj se je namreč močno utrdil sloj meščanov obrtnikov, trgovcev, menjalcev denarja, zdravnikov itd., ki si je pridobil obsežno nepremičninsko premoženje v mestih in si je izbral čvrstejšo osnovo za obdavčitev, tj. evidenco o nepremičninah in njim pripadajočih funkcionalnih zemljišč. Tako so nastali prvi katastri, ki so bili dejansko katastri zgradb. Za zemljiškim katastrom pa tedaj ni bilo objektivne potrebe, ker je vsa zemlja na podeželju bila v lasti fevdalcev, a obdelovalci zemlje so bili le tlačani.

Katastri poznega srednjega veka so bili nesistematični in dokaj primitivni, zato jih tudi ne moremo šteti za prave katastre po današnjih pojmovanjih. Razvoj pravega katastra v Italiji se začel po letu 1718, ko je bil za vojvodstvo Milano uveden zemljiški kataster in kataster zgradb. Milanskemu primeru in vzorcu so več ali manj sledile ostale države italijanskega polotoka, tako da se je v XVIII. veku takorekoč povsod v Italiji izdeloval kataster zemljišč in kataster zgradb. Za kataster zgradb se je uporabljal naziv "mestni kataster" (CATASTO URBANO) ali pa tudi "kataster zgradb" (CATASTO FABBRICATI).

Napoleonov zakon o izdelavi enotnega geometrično-parcelarnega katastra za francosko cesarstvo je veljal tudi za celo Italijo (razen otokov). Pod francosko okupacijo se je intenzivno delalo na enotnem zemljiškem katastru zgradb, vendar je bilo le malo napravljenega. Po padcu Napoleona in z vrnitvijo prejšnjih vladarjev se je nadaljevalo delo na izdelavi obeh katastrov, za katere je ostal v veljavi francoski vzorec, vendar z opustitvijo metričnega sistema (ta je bil namreč "jakobinska novotarija").

To obdobje pa je tudi karakteristično po tem, da se je kataster izdeloval v več ali manj različnih sistemih (čeprav v glavnem z isto osnovo) po številnih državah italijanskega polotoka. Posebnost je bila južna Italija in Sicilija, ki je bila tedaj zedinjena v eno kraljestvo, v kateri so opuščena dela na geometrično-parcelarnem katastru in je uveden popisni kataster.

Z zedinitvijo Italije v letu 1866 sta bila kataster zemljišč in zgradb praktično že izdelana za celo Italijo, vendar v devetih medsebojno različnih skupinah sistemov. Taka raznolikost je močno ovirala enotno davčno politiko ter je vsled tega nova italijanska država začela takoj ukrepati za poenotenje obeh katastrov. Vsled neskončnih nesoglasij glede osnove za obdavčitev je bil šele leta 1886 sprejet zakon o "novem katastru zemljišč", medtem ko je bil zakon o "urbanskem katastru" sprejet brez večjih težav že leta 1871. Izdelava obeh katastrov se je zavlekla in ni bila popolnoma dokončana niti do začetka druge svetovne vojne (leta 1935 je bilo izdelano le cca 75% novega zemljiškega katastra). Glede katastra zgradb pa so se med dvema vojnama pojavila močna reformna prizadevanja, ki so pripeljala do vsebinsko in tehnično novega katastra zgradb, ki je bil uveden leta 1939 z zakonom o "novem urbanskem gradbenem katastru". Ta kataster je bil popolnoma dokončan v letu 1961 in je stopil v veljavo s 1.1.1962.

Osnovna načela katastra zgradb

Kot je iz prej omenjenega razvidno, se je kataster zgradb v Italiji razvijal vzporedno z zemljiškim katastrom. Funkcija tega katastra je bila v osnovi ista kot zemljiškega katastra, tj. prvenstveno in skoraj izključno fiskalna. Vendar so se dali mnogi podatki katastra zgradb uporabiti tudi za statistične, upravne in gospodarske namene.

Osnovna načela katastra zgradb, tako starega kot novega so:

- kataster zgradb je inventar vseh nekmetijskih zgradb in njihov opis glede lege, namena, vrste, stanja in notranje konsistence (število prostorov, površine);
- v katastru zgradb se evidentirajo lastniki oziroma posestniki zgradb ali posameznih delov zgradb;
- določa se dohodek od zgradb, kot osnova za obdavčitev.

Navedena načela so splošna in veljavna tako za stari kot za novi kataster zgradb. Razlike med katastrom iz leta 1871 in onim iz leta 1939 so v načinu določanja dohodka od zgradbe, kar pa bistveno menja vsebino in tehniko tega katastra.

Dohodek od zgradb se je po starem katastru določal za zgradbo kot celoto in to z neposredno in vsakokratno oceno, medtem ko se po novem katastru določa za nepremičninsko enoto (stanovanje, lokal itd.) in to po metodi komparacije nasproti vzornim enotam. V novem katastru zgradb so uvedene kategorije in razredi ter lestvica dohodka (tarifa), to pomeni da je prevzet (seveda prilagojen) sistem kultur in razredov, ki velja za zemljiški kataster. S tem se je v temelju spremenil sistem katastrazgradb in je postal evidenca, ki temelji na čvrstih tehničnih osnovah.

Značilnosti novega urbanskega gradbenega katastra

V tem katastru se evidentirajo vse stavbe in druge stabilne zgradbe, ne glede na gradivo iz katerega so zgrajene, razen kmetijskih zgradb. Kot kmetijske zgradbe se štejejo vse zgradbe, ki služijo bodisi za stanovanje obdelovalcev zemlje, bodisi za bivanje domačih živali, ki so potrebne za obdelavo zemlje ali ki se iz nje vzgajajo, bodisi za hrambo kmetijskih pridelkov oziroma za hrambo strojev in orodja, potrebnih za obdelavo zemlje.

Osnovna enota katastra zgradb je "nepremičninska urbana enota" UNITÀ IMMOBILIARE URBANA), za katero zakon daje to-le definicijo: "nepremičninska urbana enota je vsak del nepremičnine, ki v stanju kot se nahaja, jo sam za sebe koristen in zmožen dajati lasten dohodek". To pomeni, da je v eni stanovanjski zgradbi s trgovinami, delavnicami in podobno vsako stanovanje, vsaka trgovina, vsaka delavnica enota za sebe, ne oziraje se na lastninske in posestniške odnose (v starem katastru bi se takazgradba, če bi bila istega lastnika, tretirala kot ena enota).

Nepremičninska enota je stalna (do nadaljnje fizične spremembe) in je oštevilčena s temeljno mapno številko in s poddelilko temeljne številke. Temeljna mapna številka ni istovetna z oštevilčbo parcel zemljiškega katastra, temveč je posebno označena. Značilnost temeljne oštevilčbe je, da se zgradbe oštevilčijo z ozirom na konstrukcijo zgradbe, ne pa z ozirom na lastninska razmerja (n.pr.: dve samostojno zgrajeni stavbi, ki se ena na drugo naslanjata in ki sta istega lastnika, bi imeli po načelih zemljiškega katastra eno mapno številko, v katastru zgradb pa ima vsaka svojo). To pomeni, da je temeljna oštevilčba stalna. Dvorišča in funkcionalna zemljišča, če služijo več zgradbam, dobijo svojo mapno številko. Posamezni deli zgradbe, kot vhodi, stopnice, kleti, podstrešja itd., če služijo večim nepremičninskim enotam, dobijo svojo poddelilko mapne številke, čeprav se ne smatrajo kot posebna enota glede dohodka.

Za vsako nepremičninsko enoto, razen za posebne kategorije, se določi dohodek, kot osnova za obdavčitev. Kot je že prej omenjeno, se zaradi določanja dohodka razdelijo nepremičninske enote v kategorije in, z izjemo nekaterih kategorij, v razrede.

Za nepremičninske enote je od strani generalne direkcije katastra v Rimu določeno pet skupin kategorij, ki vse skupaj obsegajo 44 kategorij. Zanimivo je pogledati značilnosti vsake skupine:

- skupina A: to so stanovanja raznih tipov (gosposka, civilna, ekonomska, vile itd.) V tej skupini je skupaj 11 kategorij. Označba kategorije je A/1, A/2 itd. Enota za obračun dohodka je število koristnih prostorov;
- skupina B: to so prostori za kolektivno nastanitev (domovi, samostani, bolnišnice, vojašnice itd.) V tej skupini je skupaj 8 kategorij. Označba kategorije je B/1, B/2, itd. Enota za obračun dohodka je kubični meter.
- skupina C: to so prostori namenjeni za obrtniško, trgovsko, gostinsko in podobno dejavnost (trgovine, gostilne, obrtniške delavnice in podobno). Enota za obračun dohodka je kvadratni meter. V tej skupini je skupaj 7 kategorij;

- skupina D : to so stavbe zgrajene za posebne namene (tovarne, hoteli, gledališča, banke, privatne klinike). V tej skupini je 9 kategorij. Označba kategorije je D/1, D/2 itd. Za to skupino se ne določajo lestvice dohodka in razredi, temveč se dohodek določi z neposredno oceno vsake enote;
- skupina E : zgradbe namenjene javnim verskim obredom, za javni transport, za vojne namene itd. V tej skupini je 8 kategorij plus 1 (za vse tiste enote, ki se ne morejo razvrstiti v nobeno drugo kategorijo skupine E). Za to skupino se sploh ne določa dohodek, ker te zgradbe niso obdavčene.

Klasifikacija enot v razrede posameznih kategorij se opravi s primerjavo glede na vzorno enoto določene kategorije. Število razredov je neomejeno in se določi za vsako občino posebej (normalno 3 - 6 razredov). Za vsak razred določene kategorije se določi tarifa (lestvica), ki izhaja iz povprečnih stvarnih najemnin v občini. Tarifa je veljavna, ko jo potrdi provincijska davčna komisija.

Kot neposredna podlaga za izvršitev klasifikacije nepremičninskih enot (tj. razvrstitev v razrede in obračun dohodka) služijo tlorisi (PLANTIMETRIE), ki jih morajo lastniki - posestniki priložiti prijavi. Tlorisi se izdelajo posebej za vsako enoto, v merilu ki ne more biti manjše od 1:200. Prijava, tloris in klasirni list (ki ga izpolni geometer klasifikator) so osnovne listine o enoti in se arhivirajo.

Operat novega urbanskega gradbenega katastra

Katastrski operat je naložen po kartotečnem sistemu. Operat obsega:

- mapo, ki je kopija mape zemljiškega katastra, vendar s posebno oštevilčenimi zgradbami;
- kartoteka gradbenih parcel (v originalu: kartoteka mapnih števil). Vsak karton vsebuje temeljno mapno številko zgradbe ter poddelilke posameznih nepremičninskih enot zgradbe. Pri vsaki poddelilki je vpisana številka odgovarjajočega posestnega kartona;
- Kartoteka posestnih kartonov. Vsak karton obsega podatke o posestniku (lastniku) in sopoestništvu (solastništvu) nad eno ali več nepremičninskih enot ter podatke o nepremičninski enoti - enotah (indikacija enote, število prostorov, kvadratura oziroma kubatura, kategorija, razred, katastrski dohodek). To je v stvari posestni list katastra zgradb;
- kartoteka posestnikov. Vsak karton obsega samo enega fizičnega posestnika (ne sopoestnikov). V kartonu je dana povezava s posestnimi kartoni. Ta kartoteka je dejansko neke vrste abecedni pregled posestnikov.

Operat katastra zgradb se vodi za administrativno občino, ki so v Italiji majhne, razen v mestih.

Jože Pust

SISTEM OCENJEVANJA TAL (BONITIRANJA) KMETIJSKIH OBRATOV V AVSTRIJI

U V O D

Sistem ocenjevanja tal in obdavčevanja v stari Avstriji

Iz zgodovine avstrijskih poskusov enotno urediti zemljiško obdavčevanje sta iz 18. stoletja zlasti znana vladarja Marija Terezija in Jožef II. Izkušnje pri uvajanju njunih sistemov so koristno služile pri dokončni ureditvi zemljiškega obdavčevanja v 19. stoletju, zlasti pri uvedbi takomenovanega stabilnega katastra, ki je bil osnova zakona o dokončni zemljiško davčni ureditvi iz leta 1869.

Leta 1817 je bil z zemljiško davčnim patentom vpeljan stabilni kataster. Na njegovi podlagi se je izvedla nova izmeritev vseh zemljišč, izdelale so se katastrske mape v merilu 1:2880 za vsako katastrsko občino. V mape so bile vrisane posamezne parcele, označene kulture in vpisani lastniki.

Izmeritveni operati so služili kot podlaga za zemljiško davčno ocenjevanje (klasifikacijo). Za potrebe zemljiško davčnega ocenjevanja so se formirali cenilni okraji oziroma okoliši. Cenilne okraje oziroma okoliše so sestavljala območja s podobnimi donosnimi sposobnostmi tal in podobnimi gospodarskimi razmerami. V pretežni meri so zajemali takratne politične okraje. Posameznim katastrskim kulturam so se v okviru cenilnih okrajev določili razredi, na podlagi primerjave z vzornimi parcelami, ki so jih pred tem izbrali v vsakem okraju, za vsako katastrsko kulturo in razred.

Najboljša zemljišča v okraju so bila ocenjena v prvi, najslabša pa v osmi razred. Katastrski čisti donos se ni izračunaval za vsako parcelo posebej, temveč na podlagi podatkov z vzornih parcel za vsak cenilni okraj posebej. Šele s pomočjo lestvic katastrskega čistega donosa, ki so bile izdelane za vsak cenilni okraj, znotraj tega pa za vsako kulturo in razred, se je izračunaval katastrski čisti donos za vsako parcelo. Tako izračunani katastrski donos je predstavljal davčno osnovo.

Hibe in pomanjkljivosti. Ocenjevanje zemljišč (klasifikacija) za zemljiško davčne potrebe je bilo končano leta 1869. V tem obdobju so se razmere v kmetijstvu temeljito spremenile. Pod vplivom človeka se je možnost rabe tal močno spremenila in s tem seveda tudi njegova vrednost. Tripoljski sistem se je docela umaknil intenzivni rabi tal. Vrednost peščenih in peščeno ilovnatih tal se je z uporabo umetnih gnojil in hlevskega gnoja povečala. Z izgradnjo železnic, cest in večjih potrošnih centrov so se tudi prometne in tržne razmere zelo spremenile.

V mnogih primerih se je ugotovilo, da obstojajo nesorazmerja v lestvicah katastrskega čistega donosa med posameznimi cenilnimi okraji oziroma okoliši, prav tako pa tudi velike napake pri uvrščanju posameznih kultur v razrede. Smatrali so, da je bila klasifikacija tal pomanjkljivo izvedena, ker pri ocenjevanju tal ni bil izvršen točen opis posameznih zemljišč. Podatkov ocenjevanja tal (klasifikacije) ni bilo in ni možno uporabljati za druge gospodarske namene. Iz gornjih razlogov so smatrali, da podatki stare klasifikacije ne ustrezajo več kot osnova za pravično obdavčenje zemljišč.

Iskanje boljšega sistema. Zaradi hib in pomanjkljivosti, ki jih je imela stara klasifikacija, se je stremelo za tem, da se na novo opravi ocenjevanje tal po sodobnih izsledkih znanosti o tleh in umnega kmetovanja.

Da bi imeli rezultati novega ocenjevanja tal trajnejšo vrednost, naj se zemljišča ocenjujejo po enotnih kriterijih za območje države, pri presoji donosne sposobnosti tal naj se zajamejo one lastnosti tal, ki imajo trajnejši vpliv na prirodno sposobnost tal, izvede naj se podrobni opis posameznih vrst tal, rezultati ocenjevanja pa naj se prikažejo na kartah.

Ker je bilo stanje glede klasifikacije tal in obdavčevanje zemljišč najbolj neurejeno na območju bivše Nemčije, se je k novemu načinu ocenjevanja kmetijskih posestev pristopilo v tej državi.

Strokovnjaki so predhodno preštudirali odvisnost čistega donosa določenih zemljišč in kmetijskih obratov od raznih okolnosti, predvsem pa od prirodnih in gospodarskih činiteljev. Vprašanje vpliva teh činiteljev na donosno sposobnost posameznih zemljišč so študirali skoraj 10 let. V ta namen so izbrali več tisoč vzornih parcel in kmetijskih obratov z različnim pedološkim sestavom, lego, klimatskimi razmerami, itd. in skušali ugotoviti njihov vpliv, tako posamič kot v povezavi. Ta študij je izoblikoval določena načela:

1. da je potrebno prirodne pogoje, ki vplivajo na donosno sposobnost določenega zemljišča, če se hoče, da bodo imeli rezultati ocenjevanja tal trajnejši značaj, vrednotiti posebej ne pa skupaj z gospodarskimi pogoji. Pri tem naj se predpostavlja, da je določeno zemljišče v okviru kmetijskega obrata, kjer se gospodari pod običajnimi gospodarsko donosnimi pogoji, kjer je normalno stanje zgradb osnovnih (brez zemlje) in obratnih sredstev, itd.
2. dejanski gospodarski pogoji (nad in pod normalnim stanjem) naj se ne vrednotijo za vsako zemljišče posebej temveč v okviru kmetijskega obrata kot celote. Ocena le-teh naj se izvede po splošnih predpisih, ki naj veljajo za primerjalno ocenjevanje kmetijskih obratov. To ocenjevanje naj se ponavlja vsakih 6 let glede na spremenljiv značaj gospodarskih pogojev.
3. Ocenjevanje prirodnih pogojev naj se opravi po posebnih predpisih vendar pa v okviru splošnih načel, ki naj veljajo za enotno ocenjevanje.

Uzakonitev novega sistema v Nemčiji. Načela navedena v prejšnjem poglavju so se uveljavila v zakonu o ocenjevanju tal (Bodenschätzungsgesetz) in zakonu o ocenitvi (Reichsbewertungsgesetz) l. 1934.

Na podlagi zakona o ocenjevanju tal se je pričelo detaljno ocenjevanje tal ne glede na njegovo pripadnost k določenemu kmetijskemu obratu. Pri oceni tal so se omejili na določitev tkzv. primerjalnih števil (Verhältniszahlen), ki so prikazovala, v kakšnem razmerju so čisti donosi ocenjevanih tal do glavnih primerjalnih tal. Kot glavna oziroma državna primerjalna tla so izbrali najboljša tla v Nemčiji in sicer v ravni do rahlo nagnjeni legi, s srednjo klimo, za katero je značilno 600 mm padavin in 8 °C povprečne letne temperature.

Na osnovi primerjave tisočev vzorcev tal (zemljišč, parcel) z najboljšimi primerjalnimi tlemi tkzv. državnimi primerjalnimi tlemi so dobili vrsto primerjalnih števil. Ta števila so imenovali tudi razmerna števila čistega donosa, glede na to, da odražajo razmerje čistega donosa ocenjevanih tal do državnega primerjalnega zemljišča, ki so ga označili z vrednostnim številom 100.

Z vrednostnimi števili so izrazili v odstotkih razmerje čistega donosa raznih tal do čistega donosa državnih primerjalnih tal (ob predpostavki normalnih gospodarskih pogojev. Tako so nastali tkzv. cenilni okvirji, (Schätzungsrahmen), ki predstavljajo tkzv. lestvice vrednostnih števil na podlagi talnih faktorjev. V bistvu predstavljajo v odstotkih izražen vrednostni odnos donosne sposobnosti različnih tal in s tem posredno stopnjo vpliva raznih vrst tal glede na prirodne pogoje to je glede na vrednostni vpliv značilnosti tal na donosno sposobnost zemljišča.

O C E N J E V A N J E T A L P O N O V E M S I S T E M U V A V S T R I J I

S priključitvijo Avstrije k nemški državi se je odpravil stari sistem obdavčevanja kmetijskih posestev po katastrskem čistem donosu in vpeljal nov sistem po tkzv. enotni vrednosti. Pomembno vlogo pri tem je imelo ocenjevanje zemljišč.

Avstrijsko ocenjevanje tal temelji na določilih nemškega zakona o ocenjevanju tal iz leta 1934, ki je ostal tudi po letu 1945 v veljavi.

Avstrijsko ocenjevanje tal obsega:

1. točen opis in označenje tal po njihovih lastnostih, to je določitev kmetijske kulture in opis tal po razredih ter vnašanje razredov z opisom v katastrske karte;
2. določitev donosne sposobnosti tal. Pri določitvi donosne sposobnosti se upoštevajo zgolj one donosne razlike, ki izvirajo iz prirodnih pogojev, kot so lastnosti tal, konfiguracija terena in klimatske razmere. Donosne razlike, ki izvirajo iz gospodarskih pogojev, kot n.pr. pripadnost ocenjenega zemljišča k določenemu kmetijskemu obratu, prometne in prodajne razmere obrata se pri določanju donosne sposobnosti ne upoštevajo. Te se upoštevajo pri določanju enotne vrednosti kmetijskega obrata po predpisih zakona o ocenitvi.

Donosne sposobnosti tal se izražajo z vrednostnimi števili.

Ocenjevanje tal zajema le kmetijsko rabljena zemljišča, ki obsegajo le njive in travniški svet (k travniškemu svetu priševajo travnike, pašnike, steljnike in planine). Po podatkih kmetijske statistike za leto 1960, je od 3,944.735 kmetijsko rabljenih zemljišč (tj. brez vinogradov in vrtov) odpadlo na njivo 1,646.837 ha (42 %) in na travnati svet 2,297.898 ha (58 %). Travnati svet pa zajema 1,032.932 ha travnikov, 343.962 ha pašnikov in 921.004 ha planin.

Po zakonu lahko minister za finance odloči, da se ocenjevanje razširi tudi na druge zemljiške kulture.

Da se zagotovi enotnost ocenjevanja tal na območju vse države, so se izbrala državna in deželna vzorna zemljišča. Ocenjevanje teh zemljišč je izvedla posebna državna komisija. Na podlagi rezultatov ocenjevanja državnih in deželnih vzornih zemljišč so se izdelali tkzv. cenilni okvirji ali takoimenovane lestvice vrednostnih števil za njivski in travnati svet ter smernice za detajlno ocenjevanje prirodnih donosnih pogojev.

Po zakonu o ocenjevanju tal se pod prirodnimi pogoji razumejo tisti donosni pogoji, na katere nima človek nobenega vpliva. Oni so nespremenljivi in po narodi dani za vsako njivo ali travnik. Zanje je značilno, da glede na svoj značaj vplivajo na gospodarjenje z zemljo, postavljajo temu gospodarjenju meje in tudi smer, vplivajo na sistem njenega izkoriščanja, na način obdelave, na brutto dohodek in stroške proizvodnje.

Prirodni pogoji kmetijske proizvodnje so po zakonu o ocenjevanju tal:

tla
klimatske razmere
konfiguracija terena.

Prirodni pogoji se določajo posebej za njivski svet in posebej za travniški svet. Pri uvrstitvi zemljišč v eno od navedenih vrst ne odloča dejstvo, kateremu načinu obdelave konkretna parcela služi, temveč kateri način obdelave ji glede na ugotovljene prirodne donosne pogoje najbolj ustreza.

A) OCENJEVANJE NJIVSKEGA SVETA

I. Opis prirodnih pogojev, ki vplivajo na donosno vrednost

Pri opisu prirodnih pogojev njivskega sveta je treba določiti: vrsto tal, razvojno stopnjo tal, geološko poreklo in konfiguracijo terena.

a) Vrsta tal: Sistem ocenjevanja deli tla na devet vrst. Tla se dele na vrste glede na procentualno zastopanost peščenih in glinastih delcev. Kadar se pri oceni tal ni mogoče odločiti za eno od vrst tal, odloča skupni značaj talnega profila. To oceno je možno dobiti na podlagi talnih profilov, ki se morajo izkopati na vseh vzornih zemljiščih do globine 1 m, na ostalih zemljiških pa najmanj do globine 50 cm.

Vrste tal so naslednje:

peščena tla (Sandboden = S)
rahlo-ilovnato peščena tla (Anlehmgigerboden = Sl)
ilovnato peščena tla (Lehmiger Sandboden = lS)
zelo ilovnato peščena tla (Stark lehmiger Sand boden = SL)

peščeno-ilovnata tla (Sandiger Lehm Boden = sL)
ilovnata tla (Lehm Boden = L)
glinasto-ilovnata tla (Teniger Lehm Boden = IT)
glinasta tla (Ton Boden = T)
barska tla (Moor Boden = Mo)

b) Geološko poreklo. Istočasno z ugotovitvijo vrste tal se določi tudi geološko poreklo. Določitev geološkega porekla je potrebna zaradi tega, ker se je ugotovilo, da včasih obstojajo med zemljišči iste vrste tal in razvojne stopnje znatne razlike v plodnosti in značaju tal. Razlike obstojajo predvsem zaradi različnega razvrščanja talnih delcev, pogojenih od sil, ki so učinkovale na nastanek tal na sedanjem mestu (ledeniki, vodovje in veter).

Glede na geološko poreklo se delijo tla na 4 vrste in sicer:

- diluvialna tla (Diluvialboden = Dl) so tla, ki so nastala pod vplivom ledenikov
- aluvialna tla (Aluvialboden = Al) so tla, ki so nastala pod vplivom voda
- puhlica (Lössboden = LÜ) so tla, ki so nastala pod vplivom vetra
- litogena tla (Verwitterungsboden = V) so tla, ki so nastala z razkrajanjem kamenin in ostala na mestu nastanka.

Poleg štirih glavnih vrst tal obstojajo še njihove podvrste glede na to ali se v gornjih plasteh zemlje nahaja grobo kamenje. Podvrste označujejo s kratico g. Znak Dg torej pomeni da so tla diluvialnega porekla s primesjo grobega kamenja.

c) Razvojne stopnje tal oziroma vrednostne stopnje (Zustand oder Wert stufe)
Vrste tal glede na mehanični sestav in geološko poreklo se razdelijo na razvojne oziroma vrednostne stopnje. Razvojne stopnje označujejo lastnosti tal, ki jih v glavnem pogojuje dolgotrajni učinek klime (temperature in padavin), prejšnje stanje rastlinstva, konfiguracija terena in talna voda. Vrednostne stopnje obenem predstavljajo razvojne ali starostne stopnje. Tla se namreč neprestano razvijajo in to od stopnje mladih tal (nastanka tal) preko obdobja največje donosne sposobnosti pa do obdobja staranja tj. do obdobja padajoče donosne sposobnosti; zaradi ispiranja glinastih delcev, apna, izbelenja in zbijanja tal. Na hitrost tega razvoja vplivajo padavine, rastlinska odeja in geološko poreklo. Pri razvrščanju v vrednostne stopnje ima važno vlogo globina tal, vsebina humusa, apna, kakor tudi propustnost in lega tal.

Vrednostne stopnje se izražajo s števili 1 - 7. Vrednostna stopnja 1 pomeni najboljšo, 7 pa najslabšo razvojno stopnjo tal.

Klimatske in s klimo povezane vodne razmere se pri opisu tal ne zajemajo posebej. One se že odražajo v določitvi vrednostne stopnje tal. Izrazito ugodne ali neugodne razmere upošteva sistem ocenjevanja tal s tkzv. pribitki oziroma odbitki k vrednostnim številom.

d) Relief. Opis reliefa se izvede v odstotkih naklona posameznih parcel in vrednostno odrazi z odbitki od vrednostnih števil. V kartah se označuje s puščico in z navedbo procenta nagiba.

II. Ocena vrednosti prirodnih pogojev na donosno sposobnost.

a) Talno število (Bodenzahl)

Z ugotovitvijo vrste tal, geološkega porekla in razvojne stopnje tal je že določen razred določenega zemljišča. Nato ocenjevalec tal oceni vpliv tal na donosno sposobnost zemljišča. To opravi s pomočjo lestvic vrednostnih števil, ki so označene v cenilnih okvirjih za njivski svet. Lestvice vrednostnih števil so označene za vsako vrsto tal, geološko poreklo in vrednostno stopnjo v razponih. Na primer: z oceno je ugotovljeno, da so določena tla peščeno-ilovnata (sL), aluvialnega porekla (Al), 4. razvojne stopnje. Ta tla dobijo označbo sL 4 Al. Po lestvici vrednostnih števil takim tlem ustreza razpon vrednostnih števil 63 - 56. V okviru tega razpona se določi eno število pač glede na sestavo tal in primerjavo z državnim vzornim zemljiščem. Izbrano vrednostno število n. pr. 60 imenuje zakon o ocenjevanju tal talno število. To talno število predstavlja razumno število ocenjenih tla do državnih primerjalnih tal, ki imajo vrednostno število 100. Ocenjena tla se označijo s formulo sL 4 Al 60.

b) Njivsko število (Ackerzahl)

Prirodni pogoji kot so klima, relief vpliv gozdne sence se upoštevajo s pribitki oziroma odbitki od talnega števila. Na ta način se dobi tkzv. njivsko število tj. vrednostno število, ki odraža vpliv vseh prirodnih pogojev na donosno sposobnost določenih tal. Njivsko število odraža obenem razmerje čistega donosa tal, ki se ocenjuje (s stališča prirodnih pogojev) glede na čisti donos državnih primerjalnih tal.

Z upoštevanjem prirodnih pogojev klime in reliefa se je talno število korigiralo. Tako določeno njivsko število se vpiše poleg talnega števila, loči ju le vmesna črta. S tem je razvidno, da obstojajo odbitki zaradi neugodnih terenskih ali klimatskih razmer. Rezultati ocene se vpišejo v tkzv. cenilne karte (ki je tiskana na ovitku tega Biltena) s pomočjo formule. Tako se n. pr. glasi formula sL 4 Al 60/48. Za zemljišče s talnim številom 60 pri katerem znašajo odbitki za klimo, relief in gozdno senco 20 % oziroma je njivsko število 48.

B) OCENJEVANJE TRAVNATEGA SVETA

I. Opis prirodnih pogojev, ki vplivajo na donosno vrednost.

Kmetijske površine, ki so za obdelavo premokre, se praviloma izkoriščajo kot travniki ali pašniki. Poleg tega pa se tudi travnate površine kot n. pr. nekateri njivski travniki ali skupni pašniki za mlado živino prav tako lahko izkoriščajo kot njive.

K travnatemu svetu se po zakonu o ocenjevanju tal prištevajo le absolutno travnate površine.

Za razvoj travnatega sveta so posebno važne vodne razmere, od katerih je odvisna tudi reakcija tal. Pri razvrstitvi travnatih tal po produktivnosti ni važna samo količina pridelka ampak tudi kvaliteta. Ker na kvaliteto krme vplivajo predvsem vodne razmere, so te pri razvrščanju travnatih tal glede na donosno sposobnost odločilnega pomena. Zato se je pri

ocenjevanju travnatega sveta znižalo talno število in število razvojnih stopenj, razdelitev tal po geološkem poreklu pa se sploh ne upošteva.

Pri opisu prirodnih pogojev travnatega sveta je treba določiti vrsto tal, vrednostne stopnje, klimatske in vodne razmere in relief.

a) Vrsta tal - sistem ocenjevanja tal loči le 5 vrst tal in to:

peščena tla (Sand-boden = S)

ilovnato peščena tla (Lehmiger Sandboden = 1S)

ilovnata tla (Lehmboden = L)

glinasta tla (Tonboden = T)

barska tla (Moorboden = Mo).

b) Razvojne oziroma vrednostne stopnje: ločijo se le štiri razvojne oziroma vrednostne stopnje, ki se označujejo z rimskimi števili I., II. III in IV.

c) Klimatske stopnje: Toplotne razmere so poleg preskrbe z vodo odločujočega pomena za donosno sposobnost travnatega sveta. V ta namen uvaža sistem ocenjevanja 5 klimatskih stopenj, ki se označujejo z malimi črkami abecede: a, b, c, d, e. Pri razvrstitvi na klimatske stopnje je odločilna dolgoletna povprečna temperatura ob 14. uri v času vegetacijske dobe (april - avgust), ki bistveno vpliva na rast rastlin.

Klimatske stopnje se gibljejo znotraj posameznih temperaturnih območij in predstavlja stopnja "a" najtoplejšo klimatsko stopnjo (nad 18,6°C) in "e" visokogorsko klimo (pod 12,9°C).

d) Vodne razmere. Sistem ocenjevanja loči pet stopenj vodnih razmer. Označujejo se s števili 1 - 5. Zemljišče z vodnimi razmerami:

1. stopnja ima najboljše vodne razmere, dobro leto in zelo dobro travnato rušo z obilico sladkih trav;

2. stopnja^{ima} dobre vodne razmere, dobro travno rušo s sladkimi travami;

3. stopnja ima ali preveč ali premalo vode, travna ruša ima le malo sladkih trav;

4. in 5. stopnja ima vse več vode v tleh oziroma je vse bolj suho, travna ruša je vse slabša, kisle trave prevladujejo oziroma travna ruša zgori zavoljo suše.

e) Relief se določa z odstotki naklona terena. V kartah pa se označuje s puščico in z navedbo procenta naklona.

II. Ocena vpliva prirodnih donosnih pogojev na donosno sposobnost.

a) Osnovno število za travnati svet (Grünlandgrundzahl)

Podobno kot pri oceni vrednosti pri njivskem svetu, se postopa tudi pri travnatem svetu. Ko je cenilec ugotovil vse značilnosti tal: vrsto tal, razvojno stopnjo, klimatsko stopnjo in stopnjo vodnih razmer, oceni vpliv tal na donosno sposobnost zemljišča. Na podlagi izdelanih lestvic vrednostnih števil za travnati svet ugotovi, kateri razpon vrednostnih števil ustreza določenemu zemljišču. Na primer po oceni se

je ugotovilo, da so tla ilovnata (L), da spadajo v II. razvojno stopnjo, da spadajo v klimatsko stopnjo "a", da spadajo v 2. stopnjo vodnih razmer. Na podlagi teh ugotovitev se tla označijo takole L II. a 2. Po lestvici vrednostnih števil za travnati svet ustreza za tako zemljišče razpon vrednostnih števil od 64 - 55. Z oceno se določi vrednostno število n. pr. 57. To število imenuje zakon travniško število in predstavlja razmerno število ocenjenih tal napram državnim primerjalnim tlom, ki imajo vrednostno število 100. Ocena tla se označijo z znakom L II. a 2 57.

b) Travniško število (Grünlandzahl)

Če se na primer od osnovnega števila za travnati svet odbije zaradi neugodne klime, reliefa in vpliva gozdne sence, prav tako kot pri njivskem svetu 20 % se dobi tkzv. travniško število. Označba tal se bo torej glasila L II. a 2 57/46. (Glej karto na ovitku Biltena).

Travniško število je vrednostno število, ki odraža vpliv vseh prirodnih pogojev na donosno sposobnost določenega zemljišča v primerjavi z donosno sposobnostjo najboljšega zemljišča v državi (t.j. državnega primerjalnega zemljišča).

S tem je sistem ocenjevanja njivskega in travnatega sveta glede na prirodne pogoje zaključen.

c) TEHNIČNA IZVEDBA OCENJEVANJA TAL

Ocenjevanje tal se opravlja po katastrskih občinah. Pred pričetkom del organ geodetske službe uskladi katastrske karte z dejanskim stanjem na terenu in razmeji kmetijsko rabljena zemljišča od drugih zemljišč (n.pr. gozdov, vinogradov, zazidalnih površin itd.) Iz kart, ki prikazujejo stvarno stanje in meje med kmetijsko rabljenimi in nerabljenimi zemljišči se izdelajo svetlobne kopije za potrebe cenilne komisije.

Cenilno komisijo sestavljajo uradni cenilec, 2 člana, izvedenec v kmetijski stroki in geodetski tehnik. Za kopanje profilov, sondiranje terena in zakoličevanje "smeri obhoda" sta komisiji na razpolago še dva delavca.

Terensko delo se prične z obhodom po katastrski občini. Ob tej priliki se izberejo značilna mesta, ki so primerna za primerjalna vzorna zemljišča. Na teh mestih se izkopljejo talni profili do globine 1 m (1,50 m x 0,70 m). Talni profili se točno opišejo in ovrednotijo in to po istih principih, kot se to opravlja za državna in deželna primerjalna vzorna zemljišča. Pri opisu profilov sodeluje celotna komisija, nadzorni deželni organ za ocenjevanje tal, tajnik deželne kmetijske zbornice in župan občine. Pri opisu profilov lahko sodelujejo tudi lastniki zemljišč.

S pomočjo profilov tal se lahko točno določijo vse talne značilnosti, ki so potrebne za ugotovitev talnih vrednostnih števil iz njivskih oziroma travniških cenilnih okvirjev. Posamezni talni profili se točno opišejo, pri čemer se posebno pazi na vsebino humusa, apna, kamenja in proda itd. Geodetski tehnik prenese vsa mesta primerjalnih vzornih zemljišč na karto.

Po opisu in iz vrednotenju primerjalnih parcel se prične pravo ocenjevanje tal. To se opravlja po točno določenem sistemu. Geodetski tehnik s pomočjo delavcev zakoliči na terenu tkzv. smeri obhoda, ki jih je prej vrisal v tehnično karto. Posamezne smeri (vrste) so 120 m narazen. V vrstah se zakoličijo mesta na vsakih 40 m. Tako postavljene smeri (vrste) služijo komisiji za orientacijo in za določitev sondnih mest za odvzem talnih vzorcev. Smeri obhoda (vrste) se istotako vrišejo v terensko karto, ki jo ima uradni cenilec. V oddaljenosti 40 m levo in desno od glavnih smeri (vrst) tečejo stranske smeri (vrste). Na terenu se zakoličujejo le začetne in končne točke stranskih smeri (vrst). S tem sistemom je izpostavljena 40 m mreža preko vseh kmetijsko rabljenih zemljišč. V glavnih in stranskih smereh (vrstah) komisija na razdalji vsakih 40 m jemlje talne vzorce do globine 1 m s pomočjo sond. Člana komisije, ki jemljeta talne vzorce v stranskih smereh (vrstah) povesta svoje ocene uradnemu cenilcu, ki hodi po glavni vrsti. Uradni cenilec vpisuje podatke ocene kakor tudi druge posebnosti v terensko knjigo označbe za posamezna tla pa tudi v terensko karto. Zemljišča njivskega sveta z enako vrsto tal, razvojno stopnjo in geološkim poreklom oziroma zemljišča travnatnega sveta z enako vrsto tal, enako razvojno in klimatsko stopnjo ter vodnimi razmerami se omejujejo in dobijo isti razred. Na zemljišču vsakega razreda se mora izkopati najmanj ena profilna jama do globine 50 cm, spodnja plast pa sondirati. Pri profilnih jamah se opišejo talni profili na enak način kot pri primerjalnih vzornih zemljiščih; podatki pa se vpišejo v terensko knjigo. Na terenskih kartah se mesta, kjer so bile izkopane jame, točno označijo in oštevilčijo.

D) UPORABA REZULTATOV OCENJEVANJA TAL

Prvi člen zakona o ocenjevanju tal pravi, da služijo rezultati ocenjevanja tal za:

pravilnejšo razvrstitev davščin,
urejanje in rabo tal,
izboljšanje osnov pri dajanju kreditov.

Rezultati ocenjevanja tal torej ne služijo samo za davčne namene, kot je to bil slučaj pri starem ocenjevanju tal, temveč koristijo tudi ostalim gospodarskim panogam in posameznikom, ki se ukvarjajo s planiranjem, urejanjem in izkoriščanjem kmetijskih zemljišč.

Tako dajo rezultati ocenjevanja tal odlično podlago pri:

- organizaciji in planiranju kmetijskih obratov;
- razvoju rastlinske in živilnorske proizvodnje;
- uvajanju posebnih kultur in ustanavljanju kmetijskih stranskih obratov;
- osuševanju in navodnjavanju, pri regulacijah rek in potokov ter pri melioracijah;
- komasacijah zemljišč;
- regionalnem prostorskem planiranju;
- presoji katera kmetijska zemljišča naj se odstopijo za nekmetijske namene katera zemljišča naj se pogozdijo (zemljišča z nizko donosno sposobnostjo);
- ocenjevanju prometne vrednosti zemljišč pri razlastitvah;
- povračilu škod ob raznih katastrofah;
- premoženjskih obravnavah vseh vrst;

Na podlagi rezultatov ocenjevanja tal ima država točen pregled o proizvodnih sposobnostih vseh zemljišč.

E) SODELOVANJE ORGANOV GEODETSKE SLUŽBE PRI OCENJEVANJU TAL

Ocenjevanje tal opravljajo finančne oblasti v sodelovanju z organi geodetske službe.

Organi geodetske službe opravljajo zlasti naslednja dela:

- a) pripravljajo potrebne katastrske karte;
- b) usklajujejo stanje v katastrskih kartah s stanjem v naravi;
- c) sodelujejo v komisijah za ocenjevanje tal;
- d) prevzemajo rezultate ocenjevanja tal v zemljiški kataster in karte;

Ad a) Priprava potrebnih kart

Pred izvedbo usklajevanja katastrskih kart s stanjem v naravi, morajo vnesti v katastrske načrte vse že prevzete a ne speljane podatke, tako da načrti izkazujejo najnovejše stanje. Nato izdelajo matrice (tj. transparentne kopije katastrskih map). Konec leta 1967 se to delo zaključili za vse katastrske občine, tako da imajo sedaj izdelane matrice za vse katastrske občine v državi. Na podlagi matric so izdelali svetlobne kopije za namene terenskih uskladitev in ocenjevanja tal.

Ad b) Uskladitev stanja v katastrskih kartah s stanjem v naravi.

Pred začetkom ocenjevanja tal se opravi na samem terenu uskladitev katastrskih načrtov s stanjem v naravi. Terenski pregledi se opravijo predvsem zaradi nastopajočih kulturnih sprememb in zaradi razmejevanja kmetijsko-koristnih od kmetijsko nekoristnih površin (od gozdov, vinogradov, gradbenih površin itd.) Ugotovljene kulturne spremembe po predpisih izmerijo in vnesejo v kataster. Razmejitvene črte med kmetijskimi in nekmetskimi površinami osenčujejo (glej tiskane primere na ovitku Biltena). Ta dela so do leta 1958 opravljali s terenskimi ugotovitvami in izmeritvami, od tega leta dalje pa v glavnem s aerofotogrametrijo.

Predvidevajo, da bodo pregledi v 1 - 2 letih končani ter, da bodo tako imeli katastrske načrte usklajene s stvarnim stanjem na terenu, za območje celotne države.

Ad c) Sodelovanje v komisijah za ocenjevanje tal.

Naloga organa geodetske službe v komisiji je, da določi in zakoliči na terenu tkzv. smeri obhoda (Begehungs-linien), ki služijo komisiji za orientacijo in za določitev točk, kjer se bodo tla sondirala za odvzem talnih vzorcev pa na vsakih 40 m v vrstah. Zastopnik geodetske službe mora vse zakoličene vrste in posamezne točke za odvzem vzorcev in mesta, kjer se kopljejo profili točno prenesti na terensko karto.

Poleg tega izdeluje še transparentno kopijo oziroma tkzv. cenilno karto, ki vsebuje meje posameznih bonitetnih razredov, razredne oznake za njivski oziroma travnati svet, vrednostna števila, mesta talnih profilov, vzornih zemljišč in nagib terena, ki se označuje s puščico.

Uvedba transparentnih cenilnih kart je imela predvsem namen, da se napravljene matrice katastrskih map ohranijo v katastru tudi za druge namene.

Po zaključku ocenjevanja tal v občini se izvede skupna osvetlitev matrice katastrskega načrta in cenilne karte, ki da tkzv. cenilno čisto karto (Schätzungsräekarte) na kateri so prikazani rezultati ocenjevanja tal skupaj s katastrskimi podatki. Ta karta služi katastru za nadaljnje delo, za preračunavanje površin itd.

Ad d) Prevzem rezultatov ocenjevanja tal v zemljiški kataster.

Ko postanejo rezultati ocenjevanja, po določeni dobi razgmitve, pravnomočni, jih prevzamejo organi geodetske službe in nadalje obdelujejo. Na podlagi cenilne čiste karte preračunavajo površine posameznih razredov po katastrskih parcelah. To delo opravlja s planimetrom. Ko so znane površine posameznih delov te množijo z odgovarjajočimi njivskimi oziroma travniškimi števili, da dobijo tkzv. merilna števila donosa. Merilna števila donosov vnašajo v parcelni zapisnik in posestne liste, ta števila so važna za nadaljno preračunavanje davčnih osnov za posamezne kmetijske obrate.

Opomba: Prispevek "o sistemu izračunavanja davčne osnove na osnovi rezultatov ocenjevanja tal" bomo objavili v naslednjem "Biltenu".

Peter Svetik

GEODETSKI ZAVOD SRS LJUBLJANA V DVAJSETIH LETIH
(Nekaj podatkov in skromnih razmišljanj)

Ob ustanovitvi je Geodetski zavod SRS Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: GZ) združil vso tedanjo geodetsko operativo, ki je bila razkropljena po vsej Sloveniji. Le taka močna organizacijska enota je bila kos geodetskim nalogam pri izgradnji domovine in velikim zahtevam razvijajočega se gospodarstva.

Nesimpatična beseda "garanje" najbolje simbolizira dosedanje življenje in delo kolektiva GZ.

Administrativno vodena geodetska služba, premajhna zainteresiranost in marsikdaj nesposobnost vodilnega kadra, pravilniško dirigiranje in končno disciplinirana dejavnost našega zavoda zaradi deklariranega značaja našega dela kot javne službe - to so bili faktorji, ki so povzročili:

- da smo se premalo uveljavili,
- da se nismo uvrstili v družbeno-ekonomski proces delitve dela,
- da smo ustvarjali premajhno akumulacijo in premajhne osebne dohodke.

Odsev takega stanja je bila tudi stagnacija našega zavoda.

Druga faza razvoja sega le nekaj let nazaj. Njeni glavni elementi so: preobrazba v miselnosti kadra, uveljavitev stroke v družbi, njeno pravično vrednotenje in prilagoditev potrebam družbeno-ekonomskega razvoja. Tako smo danes krepko v procesu miselne preobrazbe v geodetskih vrstah, ki jo je začel in jo bo izvedel prav naš kolektiv.

Ob ustanovitvi je zavod imel komaj ducat uslužbencev, ob koncu prvega leta pa 32. Sila skromen je bil instrumentarij, zbran z vseh vetrov, nezadostna je bila tehnična in pisarniška oprema, nemogoči so bili prostori, saj je nekaj časa posloval v sedmih zgradbah. Dela je bilo ogromno, strokovnega kadra pa premalo. V slabih življenjskih, delovnih in materialnih pogojih, ob pogosto nemogočih časovnih rokih, so naši starejši kolegi garali od zore do mraka in pogosto še ponoči. Medsebojna tekmovanja za izpolnitev plana, podeljevanje prehodnih zastavic najboljšim, udarniško delo in velik delovni elan, so značilnosti prvih let delovanja zavoda. Tako je naš kolektiv prispeval velik delež k obnovi naše dežele.

Po letu 1949 so začeli prihajati iz šole prvi kadri, večal se je obseg del in vse bolj nujni so postajali novi prostori. Leta 1950 so bili izkopani temelji nove poslovne stavbe, ki jo je kolektiv dogradil leta 1952 pretežno z udarniškim delom. Po vselitvi v nove prostore je zavod v glavnem deloval v dveh zgradbah, in sicer v Šaranovičevi in streliški ulici.

Z instrumentarijem, opremo in tehničnimi pripomočki ni bil zavod nikdar dovolj opremljen, prav zaradi majhne akumulacije. V celotnem dosedanjem obdobju smo sicer precej izpopolnili naša osnovna sredstva in povečali asortiman, vendar radikalnega posega nismo izvedli. Modernizacija je prihajala prepočasi. Omenil bi le večjo nabavo RDS instrumentov v letu 1953, zlasti prvega avtografa leta 1955 in drugega v letu 1960, kar vse je prineslo določeno racionalizacijo v našem proizvodnjem procesu. Preokretnico pomeni šele leto 1967, ko se je kolektiv zavestno odločil zategniti pas, akumulirati večja sredstva in odločno modernizirati proizvodnjo z uvedbo elektronike, izpopolnitvijo fotogrametrije (nabava avtografa A 7 in pripojitev AFOS-a), s prevzemom novih dejavnosti (regionalna dokumentacija, katastri komunalnih naprav) in nabavo novih instrumentov in opreme. Sprejel je svoj razvojni program, ki ga bo izvedel v treh stopnjah. Osnova je modernizacija tehnološkega procesa.

Prva leta je bilo glavno področje dela v zvezi z agrarno reformo in kapitalno izgradnjo dežele. Vsa leta do danes pa je zavod kontinuirano izvajal triangulacijo in nivelman. Nadalje izmere in zakoličbe cest in železnic, dela pri izgradnji hidroenergetskega sistema, vodnogospodarskih ureditev in razne tehnične izmere za potrebe projektive. V letih 1952 do 1956 je bila večja akcija za revizijo katastra. V letu 1952 se je začela nova katastrsko-topografska izmera Prekmurja, Koprškega, Goriških Brd in kasneje Kočevske. Leta 1955 zasledimo že tudi prve izdelke fotogrametrije, ki se je hitro uveljavljala, kljub delnemu nerazumevanju in premajhni podpori. Obseg njenih storitev je iz leta v leto naraščal.

Če smo pred leti z vrha jugoslovanske geodezije slišali trditev, da je za geometra dovolj 40.000 starih tisočakov mesečnega osebnega dohodka, ko je bilo jugoslovansko povprečje blizu 60.000 Sdin, potem ni čudno, da so bili ti dohodki na GZ majhni. Pribijem naj še stalne očitke upravnih geodetskih organov o visoki urni ceni zavoda, s čimer so pokazali vse svoje prizadevanje za prosperiteto stroke. Prav osebni dohodki so razen stanovanjskega problema glavni vzrok velike fluktuacije kadrov. Če upoštevamo še dejstvo, da so dejanski dohodki doseženi s prekomernim delom, vemo, da je naš kolektiv prežet z veliko mero idealizma.

Samoupravljanje je tudi pri nas zaživel po sprejetju zakona o gospodarjenju z državnimi podjetji leta 1954. Takrat so družbene in politične organizacije na GZ pristopile k uresničitvi važnega momenta v razvoju našega družbenega sistema. Izvoljen je bil centralni delavski svet, ki je na prvi seji 1.2.1951 izvolil tudi upravni odbor.

Že četrto leto pa je tak samoupravni sistem žal prenehal delovati. Leta 1954 je namreč Izvršni svet IRS na podlagi temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih izdal odločbo o razglasitvi GZ v Ljubljani za finančno samostojen zavod. Ta odločba je določala, da zavod upravlja upravni odbor.

Tako okrnjen samoupravni sistem je deloval vse do sprejetja zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v letu 1964.

Vseh 20 let je bil torej GZ samostojna delovna organizacija, medtem ko je bila operativa v drugih republikah v sklopu posameznih geodetskih uprav vse do nedavnega. Zato je GZ danes tako v organizacijski zgradbi kakor v miselnosti korak pred jugoslovanskimi tovrstnimi gospodarskimi organizacijami.

Ob sklepu pa še nekaj razmišljanj: Trditev, da za geodeta ni osemurnega delavnika, s katero smo opravili šele pred nekaj leti, ni bistveno spremenila dela in življenja na GZ. Razlika je le ta, da smo prej garali pod pritiskom nadrejenih, pozneje pa pod pritiskom dinarja, kar je bila edina pot za povečanje standarda. Včasih smo samo delali, ker so za nas mislili drugi, danes pa znamo delati in misliti samostojno. Če smo nekdaj pazili le na kvaliteto in pravilnike, moramo danes budno paziti tudi na ekonomiko.

Samoupravljanje, ki je bilo v preteklosti marsikdaj nezrelo in nezainteresirano, je danes sposobno konstruktivno poseči v prosperiteto zavoda. Le polno ga moramo angažirati in upoštevati, da ne bo zašlo v apatiko. Na napakah preteklosti se učimo; mi moramo biti torej boljši kot naši predhodniki. Nihče ni popoln, nihče vsega ne ve, vsi pa marsikaj in v slogi je moč.

Resnica bode v oči pa tudi kritika, čeprav konstruktivna včasih zбоме in pred leti so se je izogibali. Mi, ki smo s konstruktivno kritiko želeli izboljšati stanje v stroki, ji ne smemo obračati hrbta, ker nas bo le izpopolnila.

Priprava republiške zakonodaje in sprejeta stališča samoupravnih organov pa nas obvezujejo, da z dosedanja aktivnostjo kot člani najmočnejšega delovnega kolektiva dosledno dajemo svoj delež k izgradnji naše družbe.

Peter Svetik

RAZVOJ TURIZMA NA DOLENJSKEM (kartografska obdelava študije)

V januarju sta bili dotiskani dve tematski karti v merilu 1:200.000 kot priloga študije "Regionalni prostorski razvoj turizma na Dolenjskem", ki jo je izdelal Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnosti dela v Novem mestu.

Prva karta "Pogoji za razvoj" vsebuje naravne elemente, ki nudijo možnost razvoja turizma v posameznih zvrsteh. Ploskovno so v merilu vnešene intenzivne turistične površine. Na drugi karti "Elementi programa", so prikazani tehnični objekti, ki bi jih bilo treba zgraditi, da bi izkoristili vse naravne možnosti in nudili turistom prijetno bivanje. Zanimivo in nujno dopolnilo pa je shema cestnega omrežja s priključki.

Karto je v glavnem financiral Biro za regionalno prostorsko planiranje. Študijsko in tematsko je karto obdelal geodetski zavod SRS, kartografsko pa v sodelovanju z Inštitutom za geodezijo in fotogrametrijo FAGG, ki je karto tudi tiskal v šestih barvah.

Obdelava tematskih kart predstavlja svojevrstno zanimivost, saj imamo še zelo malo izkušenj. Iz obširne tekstualne študije je bilo potrebno najprej izbrati najvažnejše elemente in jih obdelati v dveh etapah, tako da njena vsebina še vedno nudi kompleksen prikaz teksta. Ključ prikazov, oziroma simboli, so bili trd oreh. Simbol naj bi čim bolj verno ponazarjal prikazani element, istočasno pa naj bi bil mednarodno že uveljavljen. Poudarim naj, da imajo naše dosedanje turistične in propagandne publikacije zelo raznovrsten register oznak in simbolov. Do sedaj torej ni bilo enotnega kriterija niti se ni nihče prizadeval, da bi kartografsko obdelavo poenotil. Pri proučevanju tujih tovrstnih publikacij smo pa tudi ugotovili, da uporabljajo razne države različne oznake za iste elemente, ali pa je v bistvu enak simbol prikazan v različnih inačicah.

Poskušali smo torej najti najboljše rešitve z željo, da bi bili karti skromna osnova za bodoče enotno kartografsko obdelavo te zvrsti tematskih kart. Inštitut za ekonomska raziskovanja je že prevzel vse simbole, ki jih bo uporabil za svojo študijo.

Nemajhne težave je povzročila tudi kartografska osnova 1:200.000, katere avtor je Vojaški geografski inštitut. Nujno je to problematiko razčistiti in precizirati pogoje in kriterije za uporabo teh osnov.

GEODETU IVO KALINU V SPOMIN

Leto se je nagibalo h kraju, ko se je v decembru izteklo življenje prijatelja Iva Kalina. Čas rojstva je in čas smrti, vmes pa je življenje človeka, včasih krajše včasih daljše, prazno in brezpomembno ali izpolnjeno z delom, z uspehi in tudi priznanji. Ura tega življenja, ki se je ustavila 19. decembra 1968, je vso dolgo dobo odbijala same delovne ure.

Geodet Ivo Kalin se je rodil 18.10.1895 v Ajdovščini. Po maturi na goriški realki se je vpisal na gradbeno fakulteto v Gradcu, njegov študij pa je pretrgala prva svetovna vojna. Po vojni v Gradcu ni mogel nadaljevati študija zaradi narodnostne mržnje štajerskih Nemcev, zato se je prepisal na ljubljansko univerzo in končal študij na geodetskem odseku. Kot katastrski geometer je služboval v mnogih uradih ter prehodil velik del Slovenije in tudi Koroške. Poznal je prekmurske ravnice in dolenjsko gričevje, ubadal se je po zasavskih hribih in meril savinjske hmeljnike, pa tudi v kamniške gore ga je zanesla službena pot. Terenske skice iz njegove katastrske dobe ga nam kažejo kot natančnega in silno vestnega delavca.

Ko se je kmalu po končani vojni ustanovil Geodetski zavod v Ljubljani, je postal njegov prvi direktor. V težkih povojnih časih in s skromnimi sredstvi je v kratkem času zgradil učinkovito delovno organizacijo, ki je bila tudi v najtežjih razmerah kos zastavljenim nalogam. Takrat mi je nekoč dejal: "Vidiš, v tejle aktovki nosim ves geodetski zavod".

Ko je delo v Geodetskem zavodu v redu steklo in ko se je izkazalo, da ves stari kataster le ni za v mlin za papir, ampak da nam lahko še kako koristi, je bil prav on kot izkušen katastralec imenovan za upravnika katastra pri geodetski upravi v Ljubljani.

Leto dni kasneje, ko je bilo treba organizirati šolanje novih, tako potrebnih geodetskih strokovnjakov, je molče in brez pripomb pospravil svojo mizo na geodetski upravi ter prevzel mesto profesorja in predstojnika geodetskega odseka na gradbeni srednji šoli v Ljubljani, kjer je delal do svoje upokojitve v letu 1962. Še kot upokojenec je priskočil na pomoč in bil pol leta vršilec dolžnosti direktorja gradbene tehniške šole.

Geodetski odsek je dosegel pod njegovim vodstvom tako v strokovnem kot pedagoškem pogledu visoko raven, saj je s svojo osebnostjo nenehno vplival na učni proces. Vsem predavateljem na odseku je bil odkrit prijatelj, ki se je zmeraj odločno in pošteno zavzemal za sodelavce, le zase ni nikdar ničesar zahteval. Za dijake, posebej za novodošle pa se je brigal s pravo očetovsko skrbjo. Mirno lahko zapišem, da v vsem mnogoštevilnem profesor-skem zboru ni bilo človeka, ki bi zaradi svoje premočrtnosti, poštenosti in nesebičnosti užival večji ugled in spoštovanje od njega.

Ko v spominu obnavljam poteze značaja Iva Kalina, vidim, da je bila njegova najznačilnejša lastnost velika, prevelika skromnost. Vselej, kadar je bilo govora o kakršnihkoli priznanjih, je pokazal na druge, sam pa se je umaknil v ozadje. In prav tako tiho in skromno se je umaknil iz življenja. Stanovski tovariši, prijatelji in njegovi bivši dijaki pa se ga bodo zmeraj spominjali kot človeka, ki se je ves svoj vek nesebično razdal za druge.

I N F O R M A C I J E

NOVI PREDPISI

Stokovni izpiti geodetskih strokovnjakov v geodetski upravni službi.

Izvršni svet skupščine SR Slovenije je v skladu z zakonom o samoupravljanju delovnih ljudi v upravnih organih v SR Sloveniji izdal Uredbo o sprejemanju pripravnikov na delo, o pripravniški dobi, o strokovnih izpitih in o drugih oblikah strokovnega izobraževanja delavcev v upravnih organih v SR Sloveniji (Ur.l. SRS št. 5/69). S to uredbo se torej urejajo tudi vprašanja v zvezi s pripravniki, strokovnimi izpiti in strokovnim izobraževanjem delavcev, ki so zaposleni geodetski upravni službi, to je v republiški in občinskih upravnih organih, ki so pristojni za geodetske zadeve. To pomeni, da se strokovni izpiti za geodetske strokovnjake ne bodo več delali po zveznih predpisih, temveč po republiških. Prav tako je jasno, da ta uredba ne velja za geodetske strokovnjake v geodetskih in drugih delovnih organizacijah. Za te organizacije pa urejuje ta vprašanja zakon o obveznem sprejemanju pripravnikov in o urejanju pripravništva v delovnih organizacijah (Ur.l. SRS št. 40/68). Ta zakon določa, da so morale delovne organizacije urediti v svojih splošnih aktih trajanje in potek pripravništva ter način preizkušanja do 31. januarja 1969.

Bistvenejše postavke uredbe, ki jo je izdal izvršni svet, so naslednje:

- Pripravniška doba je obvezna za delavce, ki se pripravljajo za upravno delo pri referenških opravilih, za katera je potrebna visoka, višja ali srednja strokovna izobrazba. S pravilnikom upravnega organa se lahko vpelje pripravniška doba tudi za delavce, ki delajo pri drugih opravilih.
- Z aktom o sistemizaciji upravnega organa se določi število in vrsta delovnih mest za pripravnike, na katerih se opravlja praviloma pripravniška doba.
- Pripravniška doba traja dve leti za delavce, ki se pripravljajo za referenška opravila, za katera je potrebna visoka šolska izobrazba, leto in pol za višjo šolsko izobrazbo ter eno leto za srednjo šolsko izobrazbo ter eno leto za srednjo šolsko izobrazbo.
- Med pripravniško dobo je pripravnik na strokovnem pouku. Po končani pripravniški dobi in po opravljenem strokovnem pouku dela pripravnik strokovni izpit. Del strokovnega pouka opravi praviloma delavec z visoko izobrazbo v ustreznih drugih organih in organizacijah, ki jih določi predstojnik upravnega organa.
- Strokovni pouk poteka po programu, ki ga določi predstojnik upravnega organa v skladu z izpitnim programom. Med strokovnim poukom mora pripravnik pisati dnevnik, v katerega vpisuje podatke, ki so pomembni za njegov strokovni pouk.
- Med pripravniško dobo prejema pripravnik osebne dohodke po merilih pravilnika organa. Če je pripravnik na strokovnem pouku izven organa, gredo osebni dohodki v breme organa, kjer je v delovnem razmerju.

- Strokovni izpit je pismen in usten. Ustni strokovni izpit obsega splošni in posebni del. Izpit se opravlja po predpisanem izpitnem programu. Splošni del izpita ki ga predpiše republiški sekretar za pravosodje in občo upravo, obsega zlasti: družbeno-politični in ekonomski sistem SFRJ, sistem organizacije in dela upravnih in drugih državnih organov, splošni upravni postopek, pisarniško poslovanje ter drugo splošno znanje, potrebno za delo v državni upravi. Posebni del izpita, ki ga predpiše za ustrezno področje predstojnik pristojnega republiškega upravnega organa (za geodetsko upravno službo torej direktor geodetske uprave SRS) v soglasju z republiškim sekretarjem za pravosodje in občo upravo, obsega snov za posamezno upravno stroko oziroma službo.
- Izpitno komisijo imenuje republiški sekretar za pravosodje in občo upravo. Predstojniki ustreznih republiških upravnih organov predlagajo člane izpitne komisije za posebni del. Omenjeni sekretar predpiše tudi poslovnik o delu in sestavi komisije, o izpitnih rokih, načinu obveščanja kandidata o izpitu, o poteku izpita, o vodenju zapisnika in drugem.
- Na izpitu se upošteva celoten uspeh (pismena naloga in ustni odgovori). Ocenjuje se komisijsko. Ocene so: opravil ali ni opravil. Izpit je možno delati dvakrat.
- Delavci upravnih organov, ki nimajo strokovnega izpita, morajo opraviti izpit v roku, ki ga določi predstojnik organa v obdobju od 6 mesecev do dveh let. Izjemoma lahko predstojnik organa opraviči izpita delavca, ki ima 25 let delovne dobe, oziroma je star nad 45 let ter je najmanj pet let uspešno delal na sedanjem delovnem mestu ali skupno deset let na različnih delovnih mestih v upravnih organih. Prav tako lahko predstojnik izjemoma oprosti izpita delavca, ki preide na delo v upravnem organ iz delovne ali druge organizacije, če je najmanj pet let opravljal podobna dela v delovni in drugi organizaciji in je s poskusnim delom pokazal potrebno znanje in sposobnost za delo v upravi.
- Do 1. aprila 1969 morajo biti predpisani izpitni programi, poslovnik za delo komisije in imenovana komisija.

S.M.

Zakon o narodni obrambi in geodetska dejavnost. V Uradnem listu SFRJ št. 8/69 je objavljen zakon o narodni obrambi, ki rešuje tudi nekatere zadeve iz geodetske dejavnosti.

V poglavju "Pravice in dolžnosti delovnih in drugih organizacij" je med drugim določeno, da so delovne organizacije in organi, ki se ukvarjajo z geodetsko dejavnostjo, dolžni dajati državnemu sekretariatu za narodno obrambo (v nadaljnjem besedilu: DSNO) na njegovo zahtevo podatke, s katerimi razpolagajo in ki so pomembni za narodno obrambo. Te podatke uporablja DSNO izključno za svoje potrebe. Geodetske delovne organizacije in organi, ki opravljajo dela za tuje organizacije oziroma tuje osebe ali delajo skupaj s tujimi državljani, si morajo za to poprej preskrbeti soglasje DSNO.

V okviru poglavja "Ukrepi za varnost in zavarovanje tajnosti narodne obrambe" obravnava zakon tudi snemanje iz zraka in kartografske publikacije. Snemanje iz zraka in razvijanje aerofotografskega materiala za izmeritev zemljišča je dovoljeno samo tistim delovnim organizacijam in državnim

organom, ki jih za to pooblasti zvezni izvršni svet; za druge gospodarske ali znanstvene potrebe pa smejo delovne organizacije in državni organi opravljati ta dela le, ko dobijo za to dovoljenje državnega sekretarja za narodno obrambo. Območja posebnega pomena za narodno obrambo, ki jih določa državni sekretar za narodno obrambo, sme snemati iz zraka samo vojaški zavod.

Aerofotografski material, dobljen s snemanjem iz zraka, se sme objaviti samo z dovoljenjem DSNO.

Zakon tudi določa, da opravljajo na območjih, ki so posebnega pomena za narodno obrambo, vse vrste izmeritve zemljišč vojaški zavodi ali organi in organizacije, ki dobijo za to soglasje DSNO. Izmeritvena dela vzdolž državne meje in vzdolž jugoslovanske morske obale ter povezovanje z ustreznimi izmeritvami sosednjih zemljišč so dopustna samo z dovoljenjem DSNO.

V zvezi z izdelavo in izdajanjem kartografskih publikacij določa zakon, da jih lahko izdelujejo in izdajajo delovne in druge organizacije ter državni organi za svoje potrebe ali za javno rabo. V teh publikacijah ne sme biti podatkov o vojaških objektih. Publikacije, namenjene za javno rabo ne smejo vsebovati podatkov, ki bi bili pomembni za narodno obrambo; te podatke določa državni sekretar za narodno obrambo. Kartografske publikacije, ki so namenjene izključno za potrebe delovnih organizacij in državnih organov, se smejo dajati na vpogled tujim pravnim in fizičnim osebam samo z dovoljenjem DSNO.

Zvezni izvršni svet je zadolžen, da v šestih mesecih od dneva uveljavitve zakona (to je do 27. avgusta) izda predpise o postopku za izdajanje dovoljenj za snemanje iz zraka, za izmeritev zemljišč in teritorialnega morja in za izdajanje kartografskih publikacij. Do izdaje teh predpisov se uporabljajo dosednji veljavni predpisi, če niso v nasprotju z določbami tega zakona.

V kazenskih določbah so predvidene denarne kazni do 50.000 din za prekršek ki ga stori delovna organizacija ali druga pravna oseba, in do 3.000 din odgovorna oseba delovne organizacije, ki stori prekršek v zvezi z aero snemanjem in izdelavo aerofotografskega materiala kot tudi v zvezi z meritvijo zemljišča in izdajo ter uporabo kartografske publikacije. Poleg navedene kazni pa se lahko izreče varstveni ukrep odvzema aerofotomateriala, materiala v zvezi z izmeritvijo zemljišč in kartografskih publikacij ter varstveni ukrep odvzema premoženjske koristi, pridobljene s prekrškom.

Prav tako se kaznuje delovna organizacija za prekršek do 20.000 in odgovorna oseba do 1.000 din, če ne da DSNO na njegovo zahtevo podatkov, ki so pomembni za narodno obrambo in če opravlja geodetska dela za tuje organizacije ali dela skupaj s tujimi državljani in nima za to poprejšnjega soglasja DSNO.

S.M.

Jugoslovanski standardi o gozdno-gospodarskih kartah. Jugoslovanski zavod za standardizacijo je izdal obvezne jugoslovanske standarde za gozdno-gospodarske karte na osnovi odločbe tega zavoda (Ur.l. SFRJ št. 36/68). Predpisani standardi se uporabljajo od 1.1.1969. S standardi so predpisani za gozdno-gospodarske karte:

- tipi gozdnega zemljišča (barve in oznake),
- oznake vzgojnih in glavnih posek,
- gozdni prometni objekti (oznake in barve),
- sestavinska karta (sestava, starost, prostornina lesa).

S temi standardi so predpisane označbe za posamezne objekte drugače kot pa v kartografskem ključu, razen tega tudi kategorizacija gozdnih cest ni enaka. Vsekakor predpisani standardi uvajajo v geodetsko dejavnost oziroma uporabnost geodetskih izdelkov določeno zmedo, oziroma se uporabnost standardnih predpisanih proizvodov kot so: osnovna državna karta in drugih topografskih načrtov v gozdarske namene manjša. Verjetno bi bilo potrebno ukreniti vse, da se taki akti odpravijo in uskladijo s predpisi geodetske službe oziroma se geodetski predpisi uskladijo s takimi predpisi v kolikor je to upravičeno.

S.M.

Osnutek zakona o geodetski službi, predložen izvršnemu svetu skupščine SRS.

Geodetska uprava SRS je na podlagi sklepov organizacijsko-političnega in republiškega zbora skupščine SR Slovenije pripravila osnutek zakona o geodetski službi in ga v začetku marca t.l. poslala v obravnavo izvršnemu svetu skupščine SRS.

S.M.

Osnutek republiškega zakona o upravnih taksah. V skladu s spremembo temeljnega zakona o upravnih taksah je izdelan republiški zakon o upravnih taksah, v okviru katerega so tudi katastrske takse. Predvideva se, da bo novi zakon začel veljati s 1. aprilom t.l. Z zakonom naj bi se predpisale taksne tarife, ki so bistveno večje od dosedanjih taks, predpisanih s temeljnim zakonom. Občinske skupščine naj bi uvajale upravne takse, ki bodo s tem zakonom predpisane in ki ne bi smele biti večje od taks tega zakona. Za sedaj republika še nima pooblastila vsebinsko spreminjati taksnih postavk niti pravice uvajati novih taks. Predvideva se, da bo še v tem letu ponovno in takrat detajlno v obravnavi temeljni zakon o upravnih taksah. Nekateri predlagajo, da bi se ob tej priliki ukinile katastrske takse, ki bi se nadomestile z zaračunavanjem geodetsko-katastrskih del.

S.M.

VESTI IZ GEODETSKO-KOMUNALNEGA ODDELKA FAGG IN GEODETSKEGA ODSEKA GRADBENE TEHNIŠKE ŠOLE V LJUBLJANI

Diplomanti geodetsko-komunalnega oddelka Fakultete AGG v Ljubljani v letu 1968.

V letu 1968 je na geodetsko-komunalnem oddelku FAGG v Ljubljani diplomiralo 5 slušateljev na II. stopnji, petim pa je bila podeljena diploma I. stopnje.

Diplomske naloge petih novih diplomiranih inženirjev so se glasile:

Dušan Vičentić: Izdelava karte 1:5.000 za področje Laško z Multiplexom.

Zahid Ređepagić: Komunalno-tehnična obdelava novega mestnega centra v Škofji Loki.

Vasil Pajvanov: Določitev ploščine ozemlja SRS in SFRJ na podlagi 3 različnih elementov zemeljskega elipsoida.

Brigita Puhar: Primerjava variant zazidalnega načrta kompleksa severno od šole v Polju.

Ivan Blatnik: Topografsko-katastrski načrt dela gradbenega okoliša Gornja Radgonā.

Iz naslovov nalog je razvidno, da so 3 iz komunalne usmeritve, dve pa sta geodetski.

Naslov inženirja so si pridobili:

Milorad Lončarević - geod.
Miodrag Stavrić - geod.
Đorđe Davidović - geod.-komun.
Drago Štokelj - geod.
Vasilije Đurović - geod.-komun.

Majhno število diplomantov je rezultat velikega osipa v času študija, kar je povzročilo, da v letu 1966/67 ni bilo 4. letnika. Razlogi o tem so bili večkrat obravnavani na različnih mestih, neposredni vzrok pa je gotovo tudi to, da od povprečno slabših študentov ni mogoče pričakovati rednega študija. Perspektive geodetske stroke pa so postale drugačne in bo možno pritegniti k študiju dovolj veliko število dobrih študentov. Upam, da bodo tudi študijski programi in načrti pravočasno dobili čas in nivoju stroke primerno obliko.

P.Š

Diplomanti geodetskega odseka gradbene tehniške šole v Ljubljani v letu 1968.

1. Igor BERTOK	8. Vita POCAJT
2. Dušan CIGOJ	9. Tatjana RAMPICH
3. Stanko DRENŠEK	10. Vojko SANSONI
4. Faust KRIŽMANIČ	11. Jožica SOMRAK
5. Majda KUZMA	12. Nevenka UMEK
6. Vladimir MUHIČ	13. Marko VERBIČ
7. Štefka POTOČNIK	

L.G.

VESTI IZ GEODETSKIH UPRAVNIH ORGANOV

Katastrski urad Cerknica posebni upravni organ. Z odlokom o organizaciji upravnih organov skupščine občine Cerknica ima katastrski urad Cerknica status posebnega organa.

S.M.

Katastrski urad Vrhnika v oddelku za gospodarstvo in finance. Skupščina občine Vrhnika je z odlokom določila, da je katastrski urad notranja organizacijska enota oddelka za gospodarstvo in finance.

S.M.

Urad za izmero in kataster zemljišč Logatec - drugi upravni organ. Po odloku o temeljni organizaciji upravne skupščine občine Logatec je določeno, da sestavljajo upravo skupščine občine temeljni in drugi upravni organi. Med drugimi upravnimi organi je naveden tudi urad za izmero in kataster zemljišč.

S.M.

Zavod za izmero in kataster zemljišč Grosuplje se je preimenoval v upravo. Skupščina občine Grosuplje je sprejela odlok o spremembah in dopolnitvah statuta občine s katerim se "zavod za izmero in kataster zemljišč" preimenuje v "upravo za izmero in kataster", ki ima status temeljnega upravnega organa.

S.M.

SPLOŠNE INFORMACIJE

Kongres o vodah Jugoslavije. Zveza inženirjev in tehnikov Jugoslavije organizira maja 1969 v Beogradu kongres o vodah. Na kongresu bo vrsta referatov. V okviru tega kongresa so pod poglavjem "geodetske podloge v vodnem gospodarstvu" uvrščeni naslednji referati:

Vjekoslav Donassy, dipl.ing.: "Uporaba fotogrametrije v hidrotehniki".

Milenko Mrvić, dipl.ing.: "Geodetske podloge za potrebe hidrotehnike".

Dragoljub Vučićević, dipl.ing.: "Glavni nivelman rek in kanalov".

S.M.

Posvetovanje o fotogrametriji. Zveza GIG Srbije organizira posvetovanje o fotogrametriji, ki bo 25. in 26. aprila 1969 v Novem Sadu. Na posvetovanju bo podanih okrog 20 referatov iz prakse in uporabe fotogrametrije. Ti referati bodo razmnoženi. Stroški organizacije posvetovanja in razmnoževanja referatov se bodo krili s kotizacijo, ki znaša 200 N din na udeleženca. Prijave za udeležbo na posvetovanju sprejema Zveza GIG Srbije Miloša Velikega št. 7 do 15. aprila t.l.

S.M.

